مارکس و ئەنارکیزم*-4- نوسینی Rudolf Rocker :

نوسینی : Rudolf Rocker
ساڵی 1925

و: زاهیر باهیر

بەشی چوارەم

مارکس وەک سەرنووسەری ڕۆژنامەی ڕینیش زایتونگ، (Rheinische Zeitung) کە یەکێکە لە ڕۆژنامە پێشەنگەکانی دیموکراسی ئەڵمانیا، ل□و □□نگایەوە بە گرنگترین نووسەرانی سۆسیالیستیی فەرەنسا ئاشنا بوو ، هەرچەندە خۆی هێشتا پشتگیری لە دۆزی سۆسیالیستی نەکردبوو. پێشتر باسمان لەوە کردووە کە لە نوسێنێکیدا ئاماژە بە ڤیکتۆر کۆنسیدرانت و پیێر لیرۆکس و پرۆدۆن (Victor Considerant ، Pierre Leroux ، Proudhon) دەکات و گومانی تێدا نییە کە کۆنسیدرانت و پرۆدۆن ئەو مامۆستایانە بوون کە ئەویان بۆ سۆسیالیزم ڕاکێشاوە. بێ هیچ گومانێک، کتێبی موڵکیەت چییە؟ کاریگەرییەکی سەرەکی بوو لەسەر گەشەکردنی مارکس وەك سۆسیالیستێك. بەم پێیە لە گۆڤاری دەوریدا باسی پرۆدۆنی ئیلهامبەخش بە “خۆڕاگترین و ژیرترین نووسەرانی سۆسیالیستی” ناودەبات[7] . لە ساڵی 1843دا کە سانسۆری برۆسسیا ‘ ڕینیشە زایتونگی’ (Rheinische Zeitung) بێدەنگ کرد، مارکس وڵاتی بەجێهێشت و هەر لەو قۆناغەدا بوو کە بەرەو سۆسیالیزم هەنگاوی نا. ئەم گۆڕانکارییە لە نامەکانیدا بۆ نووسەری بەناوبانگ ئارنۆڵد ڕوج (Arnold Ruge) تێبینی کراوە و تەنانەت زیاتریش لە بەرهەمەکەیدا بە ناوی “خێزانی پیرۆز، ڕەخنەیەك لە ڕەخنەی ڕەخنەگرانە” کە بەیەکەوە لەگەڵ فرێدریك ئەنگڵس بڵاویکردوو□ تەوە، تەواو دیار و بەرچاوە. کتێبەکەی ساڵی 1845 ی بە ئامانجی جەدەلکردن لە دژی ئەو مەیلە دەرکەوت کە بیرمەندی ئەڵمانی برۆنۆ باوەر (Bruno Bauer) [8] سەرۆکایەتی دەکرد. سەرەڕای بابەتە فەلسەفییەکان، کتێبەکە باسی ئابووری سیاسی و سۆسیالیزمیشی کردووە و بە تایبەتیش ئەم بەشانەن ک□ ل□□ر□دا پ□یو□ندیان بە ئێمەوە هەیە.

لە هەموو ئەو بەرهەمانەی مارکس و ئەنگڵس چاپیان کردووە، ‘ خێزانی

پیرۆز' [The Holy Family] تاکە بەرهەمە کە وەرنەگێڕدراوەتە سەر زمانەکانی دیکە و سۆسیالیستە ئەڵمانییەکان چاپیان نەکردووەتەوە. ڕاستە، فرانز مەهرینگ، [Franz Mehring] جێبەجێکاری ئەدەبیاتی مارکس و ئەنگڵس، بەهاندانی حزبی سۆسیالیستی ئەڵمانی، لەگەڵ نووسینەکانی دیکەی ساڵانی سەرەتای خۆیان وەك سۆسیالیستە چالاکەکان 'خێزانی پیرۆزیان' بڵاوکردەوە، بەڵام ئەمە دوای شەست ساڵ لە دەرچوونی بۆ یەکەمجار ئەنجامدرا. هەروەها هۆکارێکی دیکەش بڵاوکردنەوەکەیان بۆ کەسانی موتەمەکین و پسپۆڕان بوو، بەو پێیەی کڕینی بۆ کرێکار زۆر گران بوو. جگە لەوەش، پرۆدۆن ئەوەندە ناسراو بوو لە ئەڵمانیادا، تەنیا زۆر کەم کەس دەرکیان بەوە کردووە کە کەلێنێکی گەورە لە نێوان ئەو بۆچوونانەی کە مارکس لە یەکەم جاردا لەسەر ئەو و نوسینەکانی دەربڕیون و ئەو بۆچوونانەی کە دواتر هەیبێ.
لەگەڵ ئەوەشدا کتێبەکە بە ڕوونی گەشەسەندنی سۆسیالیزمی مارکس و ئەو کاریگەرییە بەهێزە نیشان دەدات کە پرۆدۆن بەسەر ئەو گەشەسەندنەدا هەیبوو. لە کتێبی 'خێزانی پیرۆزدا' مارکس دان بەوەدا دەنێت کە پرۆدۆن هەموو ئەو شایستەیانەی/ تایبەتمەندییانەی هەیە، کە دواتر دەکرا مایەی بایاخ و ڕێنمایی بێت بۆ مارکسییەکان.

با بزانین لەم بارەیەوە لە لاپەڕەی 36دا چی دەڵێت:
"هەموو دیراسەکان لەسەر ئابووری سیاسی، موڵکییەتی تایبەتی بە شتێکی ئاسایی وەردەگرن و حاشا هەڵنەگرە، ئەم بنەما بنەڕەتییە بۆ ئەوان ڕاستییەکە جێی مشتومڕ نییە کە هیچ لێکۆڵینەوەیەکی زیاتری بۆ تەرخان ناکەن، لە ڕاستیدا ڕاستییەکەی کە قسەی لەسەر دەکرێت تەنها "ڕێکەوتە" ، وەک ئەوەی'سەی' (Say) ساویلکانە دان بەوەدا دەنێت [9] . بەڵام پرۆدۆن لێکۆڵینەوەیەکی ڕەخنەگرانە دەکاتە یەکەم لێکۆڵینەوەی یەکلاکەرەوە و بێبەزەییی و لە هەمان کاتدا زانستیی لەسەر بنەمای ئابووری سیاسیی، موڵکییەتی تایبەتیی. ئەمە ئەو پێشکەوتنە زانستییە گەورەیە کە کردوویەتی، پێشکەوتنێک کە شۆڕشێک لە ئابووری سیاسیدا دەکات و بۆ یەکەمجار زانستێکی ڕاستەقینەی ئابووری سیاسی دەکاتە مومکین . کتێبەکەی پرۆدۆن ' موڵکییەت چییە' بۆ ئابووری سیاسی مۆدێرن هێندەی کارەکانی' سێیس' گرنگە کە ' سێیەم ئیستەیتە'*** (The Third Estate) بۆ سیاسەتی مۆدێرن".
جێگای سەرنجە کە ئەم قسانە بەراورد بکەین لەگەڵ ئەوەی کە مارکس دواتر لەبارەی بیرمەندی گەورەی ئەنارکیستەوە دەیگوت. لە کتێبی 'خێزانی پیرۆزدا' سەبارەت بە کتێبەکەی پرۆدۆن 'موڵکییەت چییە؟'

دەڵێت یەکەم شیکاری زانستییە بۆ مۆڵکییەتی تایبەتیی و ئەوەی کە ئەگەری دروستکردنی زانستێکی ڕاستەقینەی لە ئابووری نیشتمانییەوە کردەوە. بەڵام لە نامە مەشوورەکەی کە بۆ مردنی پرۆدۆن بۆ سۆزیالدیمۆکرات-ی نوسی ، (Sozialdemokrat) هەمان مارکس ئیدعای ئەوە دەکات کە لە مێژوویەکی زانستی تەواوی ئابووریدا ئەو کارە بەدەگمەن باسکردنێک هەڵدەسەنگێنێت.

درێژەی هەیە..

....

*وەرگێڕانی ئەم ئەم وتارە بە مەبەستی چەلەحانەی نێوانی مارکسییەکان و ئەنارکیستەکان نییە بەڵکو بۆ ڕوونکردنەوە یا تیشك خستنە سەر هەندێك لایەنی تاریکی دوو کەسایەتی زۆر گەورەیە کە مارکس و پرۆدۆنە . بە تایبەت مارکس کە مارکسییە کوردەکان بێ ئاگای ئەوە نین کە مارکسی لاو ، لاوێکی یاخیی ، کۆمۆنیست بووە، بەڵام مارکسی بە تەمەن ڕادیکالییەکەی وردە وردە کاڵ دەبێتەوە تا ئەو جێیەی کە خەباتی پڕۆلیتاریا بەرەو پەرلەمانتاریزم دەبات .
بەڕای من زەروورە کە مارکس وەکو خۆی کە بووە ببینین، نەك وەکو ئەوەی کە دەمانەوێت .

*** پێش شۆڕش، کۆمەڵەی فەرەنسی بەسەر سێ ڕیزبەندی / پۆلینە یان ئیستەیتەکانی پاشایەتیدا دابەش بوو بوو – ئیستەیتی/ پۆلینەی یەکەم (قەشە و کاهین و ڕۆحانییەکان)، ئیستەیتی/ پۆلینەی دووەم (نوبەلاکان / ئەشراف) و ئیستەیتی/ پۆلینەی سێیەم(خەڵکانی ئاسایی) کە دژ بە پاشایەتی و دەسەڵاتداران بوون کە نزیکەی 27 ملیۆن کەس ژمارەیان بوو، واتە لەسەدا 98ی دانیشتوانی فەرەنسای ئەو کاتە. ئەم ئیستەیتە کە لەو دوانەی تر ژمارەیان زیاتر بوو بەڵام لەبەرچاو ون بوون واتە لە ڕووی سیاسییەوە حسابیان بۆ نەدەکرا، نوێنەرایەتی نەبوو لە حکومەتدا و هیچ کاریگەرییەکی لەسەر حکومەت نەبوو. ئەندامانی ئیستەیتی سێیەم لە سواڵکەر و کۆڵبەری تێکۆشەرەوە تا دەگاتە پیشەکاران و کرێکارانی شار؛ لە دوکاندار و چینی ناوەندی بازرگانییەوە تا دەوڵەمەندترین جوتیاران و دوکانداران و بازرگانانی بچوك. سەرەڕای قەبارەی گەورەی ئەم بەشە و گرنگی بینینی ڕۆڵیان لە ئابووریدا، تا ادەیەك هیچ ڕۆڵێکی لە حکومەت یان بڕیاردانی ڕژێمی ئەو کاتەدا نەبوو. بێزاری و ناڕەزایی و ئازارەکانی ئەم بەشە لە خەڵکی، بوونە هۆکاری سەرەکی شۆڕشی فەرەنسا.

Rheinische Zeitung, 7 January 1843. [7]

[8] B. Bauer : بی.باوەر یەکێک بوو لە ئەندامە بەئەمەکەکانی بازنەی بەرلین "ئازاد"، کە کەسایەتییە دیارەکانی جیهانی بیری ئازادی ئەڵمانی (نیوەی یەکەمی سەدەی نۆزدەهەم) لەوێدا دەبینرا. کەسایەتییەکانی وەک فۆیەرباخ، نووسەری کتێبی جەوهەری مەسیحیەت، کە بەرهەمێکی قووڵی بێدینیە، یان ماکس ستێرنەر، نووسەری کتێبی ئیگۆ و خۆی. بیری پاوانخوازانەی کارل مارکس لەگەڵ بیرکردنەوەی ئازادی بی.باوەر و هاوڕێکانیدا لە بەیەکدادانددا بوو. لە نێویاندا نابێت ئی.باوەر لەبیر بکەین، کە کتێبەکەی Der Kritik mit Kirche und Staat [ڕەخنەیەک لە کەنیسە و دەوڵەت] بوو بە تەواوی، لەلایەن دەسەڵاتدارانەوە چاپی یەکەم 1843 دەستی بەسەردا گیرا و سووتێنرا . چاپی دووەم (بێرن، 1844) بەختی باشتری هەبوو. بەڵام نووسەر خۆی نا، بەهۆی بیرەکە دژە دەوڵەت و دژە کڵێساکانیەوە تەنها سزای بەسەردا سەپێندرا و زیندانیکرا. (تێبینی سەرنوسەر.)

[9] J. B. Say, ئابووریناسێکی ئینگلیزی ئەو سەردەمەیە کە بەرهەمە تەواوبووەکانی ماکس ستێرنەر وەریگێڕاوە بۆ زمانی ئەڵمانی. فەبیای کارل مارکس بە بیرمەندی ئەنارکیستی فەرەنسی (وەک دەزانین هەژاری فەلسەفەی ڕەخنەیەکی بەردەوامە لە فەلسەفەی هەژاری پرۆدۆن) یان بە ئازادبیرانی ئەڵمانی (کتێبی بەرفراوانی بەڵگەنامەکانی سۆسیالیزم هەوڵێکی بێهودە و پێکەنیناوییە بۆ ئەوەی کەمێک لە(زە ئیگۆ و خۆی – ماکس شتێرنەر)، هەروەها دژی ئەم کۆمەڵناسە ڕاپەڕیوە، کە لەو کاتەدا زۆر باسی لەدەکرا لەلایەن هەر کەسێکەوە کە ڕەخنەی لە دەوڵەت بوو و هەوڵی ڕزگاربوون لە ستەمکارییەکەی دەدا.
(تێبینی سەرنوسەر)

....

شانۆیی: مریریدا لەکوێیە؟..
نووسینی: زاهیر عەبەڕەش و لاسی فرانزین

کۆریۆگراف: ئەسە ئەن ئەستریەم
دانس: ئەسە ئەن ئەستریەم

لویس کڤاربی
موسیک: العاطي اللە حسن
دەرهێنانی: زاهیر ع□ب□□ش
ئەکتەرەکان:
لاسێ فرانزین
لویس کڤاربی
ماجدولین الیوسفي
نسرین اسموني
اسامە الهواویر
عزیزلحسایني
سفیان انغور
المهدي عبد الجلیل نعیمي
ئەم بەرهەمە بە هاوکاری کۆمەڵەی Zåll Kultur Förening و جمعیه فضاء الإبداع للسینما والمسرح. بوو
بەرێوەبەری بەرهەم: عبدالفتاح الدیوري
بەرێوەبەری هونەری: فاطمه الزهره الهبطي
بەرێوەبەری ڕاگەیەندان: سارة السفیاني

شانۆییەکە لە شاری فاس لە وڵاتی مەگریب نمایشکرا. ئەم شانۆییە، نمایشکی سەما و گۆرانی ئامێز بوو، بە هەر سێ زمانی عەرەبی مەگریبی، فەرەنسی وئینگلیزی دیالۆگەکان دەوترا.
ناوی شانۆییەکە لە خاتوونێکی شاعیرەوە وەرگیراوە، مریریدا خاتوونێکی بەربەری بووە. هەر زوو بە منداڵی داویانەو بەشوو، بەڵام پاش ماوەیەک لە مێردەکەی جیا دەبێتەوە.
لە سۆزانیخانەیەک سەرەتا گۆرانی دەڵێت و، دەبێت بە گۆرانی بێژێکی گەڕۆک و هۆنراوە دەهۆنێتەوە. شاعیرێکی نەخوێندەوار، بەڵام لە ئاستی باڵادا، بەدەماو دەم وبەزارەکی شیعری دەگوت. زۆر بەووردی وەسفی سروشتی کردووە لە هۆنراوەکانیدا.
م□لم□ک□تی مەغریب ئەوسا لە ژێر کۆڵۆنیالی فەرەنسادا بووماو□ستایەکی وانەی زمانی فەرنسی بە نێوی ڕۆنی ئۆلۆج، کە دەوڵەتی فەرەنسا لە شاری دمنات دایمەزراندبوو.هاتوو چۆی خانەکە دەکات، عاشقی میریریدا دەبێت، هەر بەهۆی بەهۆی عەشقی ئ□و□ خۆی فێری زمانی زمانی ئەمازیغ دەکات. لەبەر ئەوەی ئۆلۆج مامۆستای زمانی فەرەنسی و شاعیر و توێژەر بووە، سەر سام بووە بە شیعرەکانی مریریدا هەندێک لە هۆنراوە زارەکیەکانی مریریدا کۆدەکاتەوە وەریدگ□□□تە سەر زمانی فەرەنسی و لە دیوانێکدا چاپی دەکات بە نێوی گۆرانیەکانی تاسوت

مریریدا بەرگریکارێکی تەواوی مافەکانی ژنان بوو، هەوڵی بەرز ڕاگرتنی کولتوری بەربەری دابوو، ئەو داوای ئەوەی دەکرد با ژنان داوای مافی خۆیان بکەن. بە گژ کولتوری داگیری کاری و باوک سالاریدا بوەستنەوە، بەڵام جۆری هەوڵدان و خەباتی ئەو زۆر جیوازتربوو. ئەو بانگەشەی ئەوەی دەکرد با ژنان هەوڵ نەدەن بچن بۆ قوتابخانە، و فێری زمانی داگیرکەران ببن، ئەو بە ژنانی دەوت دەبێت ئەوە تەنها بەزاری ئەمازیغی بدوێن، ئەگەر بچنە قوتابخانەو زمانی عەرەبی و فەرەنسی فیر بن ئەوا کاریگەری لەسەر ئەوە دەبێت و فەرهەنگی خۆتان بیر دەچێتەوە.

هاوکات لە لەگەڵ باسکردنی ژیانی مریریدا، باس لە کارین بۆیی Karin Boye دەکرا ئەو بەشەی ژیانی کە ئەویش شاعیرێکی بەناوبانگی سویدی و داکۆکیکاری مافی مرۆڤ بوو، هەردووکیان هەم مریریدا و هەم کارین بۆیی، لە هەمان ساڵدا لەدایکبوون، مریریدا لە هەمان ساڵدا کارین بۆیی خۆی دەکوژێت و مریریدا دایارنامێنیت و کەس نازانێت چی بەسەر هاتووە.

کۆتایی نمایشەکەش هەم مریردا و هەم کارین بۆیی لەگەڵ دەستەخۆشکەکانیدا گۆرانی ژن ژیان ئازادی دەڵێنەوە.

شایەنی باسە، زۆرێک لە هونەرمەندە ناودارەکانی وڵاتی مەگریب ئامادەی نمایشەکە بوون، بووە جێی ڕەزامەندیان.

أين مريريدا ؟
تحت إشراف: زاهر ابا راش
مع
أوسه ان او ستربوم
لوبس كفاري
لارس فرانس
ماجدولين اليوسفي
نسرين اسموني
أسامة لهواوير
عزيز لحساني
سفيان أنغور
المهدي عبد الجليل نعيمي
موسيقى
العاطي الله حسن
9 ماي 2023 بالنادي الرياضي القاس

LONDON

لە پەراوێزی پێشنیاری یەکگرتنەوەی گۆڕان و یەکێتیدا!.. عوسمانی حاجی مارف

هەڵبژاردنی ئەم جارەی پەرلەمان کە بڕیارە لە ١٨/١١/٢٠٢٣دا بەڕێوەبچێت، لە هەلومەرجێکی تایبەتیدا لایەنە سیاسییەکان ناچارکراون کەخۆیان ئامادەبکەن بۆ مامەڵەکردن لەگەڵ

پێداویستیەکانی ئەم هەڵبژاردنەدا، کە بۆ خۆشیان ڕۆشن نیە دەرگیری کام بەڵای سیاسی دەبن و ئایندەی پێگەی سیاسیان لە کوێدا دەگیرسێتەوەو چییان بەسەر دێت. ئەم دۆخە لەو شوێنەوە ناچاریە بۆیان کە هەنگاو بەداوی هەنگاودا، دەبینین پێگەی حکومەتی هەرێم لە سایەی حکومەتی عێراقدا بێدەسەڵات ترو بچوکتر دەبێتەوە، واتە هەڵبژاردنی ئەمجارە هەوڵدانێکە بۆ بەڕێکردنی ئەو دۆخە نالەبارەی دەرگیری لایەنە سیاسیەکانی هەرێم بووە، دەبێت کاردانەوەیەکیان هەبێت.

ئەم ڕۆچونەی هاوسەنگی هێزەکانی بزوتنەوەی کوردایەتی، پاش ٣٠ ساڵ زیاتری رۆڵی نەرێنیانە، لە هێژمۆنی کۆمەڵگە بە بیری دەمارگیری نەتەوەیی و داگیرکردنی کوردستان بە دەسەڵاتی میلیشیایی، کە جۆرێک نمونەی ڕەنگدانەوەی ئەزمونێکی بن بەست و شکستخواردو بون لە بەڕێوەبردنی کۆمەڵگەدا، نەیان ویست و نەیان توانی دابینکەری دۆخێک لە ئارامی و ئاسودەیی سیاسی فەراهەم بهێنن.

گەورەترین کێشەیەک کە لە هەگبەی حزبەکانی بزوتنەوەی کوردایەتیدا نەگەیشتە ئاکامێکی یەکلایی کەرەوە، هەرگیزیش یەکلایی کەرەو□ نابن، نەتوانین و نەویستنی دامەزراندنی “دەوڵەتە”،دەوڵەت لە جوگرافیایەکدا کە سی ساڵ زیاترە حوکمرانی تێدا دەکەن. ئەم حاڵەتە گەورەترین گرێ کوێرە و ئاستی نزمی تەواوی مێژوی هەڵسورانی سیاسی بۆرجوازی کوردە، هەر بۆیە هەمیشە زەلیل و پاشکۆ و ملکەچی بەرژەوەندی سیاسی دەوڵەتانی تر بون.

ئەم واقعیەتە لاسەنگە، پێگەو پراتیک و سونەتی تەواوی حزبە ناسیۆنالیستەکانی کوردستانی خستۆتە ناو یەک چوارچێوەوە، کە لە هەمان کاتدا هەمیشە کاریگەری تەواویان لەسەر بەجێ نەگەیاندنی حەتمیەتی یەکڕیزی وپەرشوبڵاوی خۆیان و گێژاوی سیاسی داناوە.

گەورەترین پاڵەوانی ئەزمونی مەیدانی فەراهەم هێنانی ناجێگیری و گێژاوی سیاسی لە کوردستاندا، ئاشکرایە کە بەمۆری جێگا پەنجەی پارتی و یەکێتی، بە مۆری بنەماڵەی بارزانی و تاڵەبانی، لەسەر تەواوی کارەسات و ڕوداوە دژی ئینسانیەکاندا واژۆکراوەو مێژویەکی تەڵخە بە ناوچەوانیانەوە.

جیابونەوەی گۆڕان لە یەکێتی و دواتر هەڵسورانی سیاسی بزوتنەوەی گۆڕان، نمونەیەکی ترە لە بەرجەستەکردنەوەی درێژەدان بەهەمان هەڵڕشتنی تورەکەی خوڵقاندنی کارەساتەکانی بزوتنەوەی کوردایەتی، کە گۆڕان جگە لە پێکهی□نانی دۆخێکی تەماوی ناڕۆشنی کاتی بە ئومێددان، شتێکی تریان نەکرد، دواتر دیمان کاریگەری بەڵاو مەینەتیەکان بەسەر ژیان و گوزەرانی کرێکاران و زەحمەتکێشان و خەڵکی بەشمەینەتی کوردستاندا تیژترو قوڵتر بونەوە، چونکە

بزوتنەوەی گۆڕان جگە لەوەی لە دایک بوی ڕیزی هەمان چوارچێوەی نەوەکانی بزوتنەوەی کوردایەتیە، لە هەمان کاتدا نمونەیەکی کۆنەپەرستترو مەترسیدارترە لە ناو پێکهاتەی ناسیۆنالستی کورددا، هەر بۆیە خەڵکی کوردستان شانسی باشیان هەنا کە ئەم ڕەوتە بە زویی دامرکایەوە و شکستی خۆی سەلماند.
یەکێتی نیشتمانی کە ئێستا لە لوتکەی قەیرانی سیاسی و دۆخێکی نالەباردایە، لە چوارچێوەی ئەو ئاڵوگۆڕە سیاسیانەی لە ناوچەکەو کێشەکانی لە گەڵ پارتیدا دەرگیرە، کەوتۆتە بەردەم پێگەیەکی زۆر نزمتر لە نێو هاوکێشە سیاسیەکاندا، بەتایبەتی کەوتۆتە نێو دوڕیانەکەوە لە پەیوەندی نێوان حکومەتی هەرێم و حکومەتی عێراقدا، زەحمەتە بتوانێت جێگایەکی سەربەخۆی گونجاو بە هەر بڕیارێکی سیاسی و پەیوەندی دیبلۆماسی لە گەڵ پارتی و حکومەتی عێراقدا پەیدا بکات، بە کوردیەکەی لە حاڵەتێکی دەشداماندا چاوەڕوانی ئەوەیە لەوە زیاتر بچوک بونەوەی خۆی قەبوڵ نەکات، گەر دۆخەکە یارمەتی بدات.
هەروەک لەسەرەتادا دەربارەی بەڕێوەچونی هەڵبژاردنی ١٨/١١/٢٠٢٣ ئەوەمان دەستنیشان کرد کە لە دۆخێکی تایبەتدا لایەنە سیاسیەکان ناچارکراون خۆیان ئامادەکەن، ئەم هەڵبژاردنە بە یەکێتی نیشتمانی بارگرانیەکی زیاتر دەخاتە سەر دەورو پێگە سیاسیەکەی، گەر نەزانێ و نەتوانێ بە پاراستنی پێگەی سیاسی لە بەرامبەر پارتی و گەمەی سیاسی لەگەڵ ڕوداوەکاندا باش بجوڵێتەوە، یان بە مامەڵەیەکی گونجاوتر ڕوبەڕوبونەوەی هەلومەرجێکی تازە لە خۆی نیشان نەدات، ئەوە حەتمیە کە دەکەوێتە بەردەم ئایندەی خەسارەتێکی زیاترو مەترسیدارترەوە، لەم سەنگەیەوە یەکێتی کەوتۆتە بەردەم حاڵەتێک، نە بەشداری لە هەڵبژاردن و نە بایکۆت بەرامبەر هەڵبژاردن، ئاسۆیەکی ڕون ناخاتە بەردەم ئایندەی پێگەی سیاسی و ڕۆڵی لە نێو ئاڵوگۆڕەکاندا. هەر بۆیە بڕیاردان لەسەر بەشداری لە هەڵبژاردندا بەبێ ئامادەبونێک کە نیشانی بدات هاوکێشەکە تا ئاستێك ئەتوانێ زیانی تیا نەکات، دەکەوێتە بەر چارەنوسێکی نادیار و دۆڕاندنێکی گەورەوە.
ئەم هەوڵەی سەرەکی ئێستای یەکێتی نیشتمانی بانگەوازی بۆ دەکات کە دەڵێت”یەکیتی بە هەموو شێوەیەک ئامادەیە بە هەنگاونان بەرەو ڕێکەوتنێکی نوێ و یەکگرتنەوە لەگەڵ گۆڕان”، فڕێدانی ئەم کارتەو کردنەوەی ئەم دەرگا سەوزە، هەرچەندە قسەی سەرپێی و نافەرمیە،لەو هەوڵانەیە کە بافڵ دەیەوێت هاوسەنگی هێزەکەی لەو هەڵبژاردنەدا بەهەر شێوازو بەهایەک بووە ساغکاتەوە، بۆ ئەمەش پەنا بە گۆڕان دەبات، بەڵام لە چەند ساڵی ڕابردودا پێگەیەک کە گۆڕان لە ئاستی

ئەمەی هێزەکەی نیشانیداین، جگە لە گەڕانەوەی بەردەوام بە دواوە ڕوخسارێکی گەشبینی بۆ لایەنگرانی نیە، گۆڕان ئێستا جگە لە کاریکاتێری هەرەس و پەرشوبڵاوی شتێکی تری پێوە دیارنیە.

بە مانایەک ئەو بانگەوازەی بافل دەیەوێت ڕێگەیەک بۆ ڕزگاری یەکێتی لەو قەیرانەی دەرگیری بووە پەیداکات و پێداچونەوە بە دەستەی کۆن و تەڕو تەراوەکانی یەکێتیدا بکات، هەر لەسەرەتاوە ئاشکرایە خەریکە پاڵ بە دیوارێکەوە ئەدات، کە بناغەکەی سەرئاوی لافاوێکی لیخن کەوتوە، گۆڕان کاتی خۆی توانی هاوسەنگی یەکێتی بشکێنێ، بەڵام گۆڕانی ئێستا ناتوانێ هاوسەنگی یەکێتی ڕاست کاتەوە.

بەجیا لەوەش پێناچێت گۆڕانیش بەنیاز بێت خۆی بخاتە ناو گێژاوی ئایندەیەکەوە، کە ناڕۆشنە، لە کاتێکدا یەکێتی ناڕۆشنە چۆن لەو زەلکاوەی تێیکەوتوە بێتە دەرەوە، ئیترئەم بانگەوازەی بافڵە بە یەککگرتنەوەیان هیچ کۆمەکێکی بە گۆڕان نابێت جگە لە کۆتایی هێنان بە تەمەنی هەڵسورانی سیاسیان بە ناوی گۆڕانەوە.

یەککگرتنەوەی گۆڕان و یەکێتی لەهەر ئاستێکدا ڕێک بکەوێت، بەجیا لەوەی کاریگەری لەسەر هەڵسانەوەی هاوسەنگی یەکێتی نابێت، لەلایەکی ترەوە ئایندەیەکی تەواو تەڵخ دەخاتە بەردەم ئەو هەڵسوراوانەی تا ئێستا لە گۆڕاندا کارێک دەکەن. لەهەمان کاتدا یەکێتیش دەکەوێتە ناو قەیران و گێژاوێکی زیاتر لەوەی کە ئێستا تیایدا دەژی، کەسەری خۆی و گۆڕانیش دەکات بە قورا.

یەکێتی نیشتمانی لەم دۆخەی ئێستادا یەک ڕێگە لە بەردەمیدایە کە ئەگەری فرسەتی پاراستنی مانەوەی خۆی بپارێزێت، جا گۆڕان لەگەڵیا پێک دێت یان نا، قەبوڵ کردنی ئەو قەدەرانەیە کە پارتی لە ئێستادا مامەڵەی لە گەڵ حکومەتی عێراق و هەلومەرجی پاراستنی سەرمایەگوزاری و جۆرێکی تر لەتاڵانچێتی خۆی ڕێکدەخات، چونکە یەکێتی هاوشان وهاوکاری تەواوی پارتیە لە داسەپاندنی حکومەتی دژی خەڵکیدا، هەر بۆیە ناچارە پێشوازی لە پەیامەکەی بارزانی بکات و بڕواتە ناو هێڵی کۆبونەوەکانەوە پێویست ناکات پەزی بەرژەوەندی خەڵک بجونەوە.

کۆمۆنیزمی کرێکاری و بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی ژنان.. دیمانەی خەلیل کەیوان لەگەڵ حەمید تەقوایی

وەرگێڕانی کاوە عومەر
ئەم بابەتە لەسەر بنەمای چاوپێکەوتنێک لەگەڵ کەناڵ جەدید وەرگیراوە

خەلیل کەیوان: سەرەڕای ئەو سنووردارکردنانەی کە لەلایەن حکومەت و پەتای کۆرۆناوە دروستکرا، ئەمساڵ بەبۆنەی ٨ی مارسەوە کار و چالاکیی بەرفراوان ئەنجامدرا. هەواڵ و ڕاپۆرتەکان ئەوە دەردەخەن کە لەسەر ئاستی کۆمەڵایەتی و جەماوەری خەڵک ڕێزیان لەم ڕۆژە گرتووە و پیرۆزبایی یەکتریان کردووە. چالاکیی جۆراوجۆر و زۆر لە دەرەوەی وڵات و هەروەها لە فەزای مەجازی و لە شەقامەکاندا ئەنجامدرا. لە ڕۆژی جیهانی ژناندا جارێکی دیکە پرسی چەوساندنەوەی ژنان لە ئێراندا بە شێوەیەکی بەرفراوان تیشکی خرایە سەر. دۆخی بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی ژنان لە ئێران چۆنە؟

حەمید تەقوایی، ئەمساڵ چەند لێدوانێک لەلایەن ڕێکخراوە کرێکارییەکان، مامۆستایان، خانەنشینان، و ڕێکخراوەکانی داکۆکی لە مافەکانی ژنان بڵاوکرایەوە. چالاکوانان و کەسایەتییە ناودارەکانی ئەو بزووتنەوانە پەیامیان بڵاو دەکردەوە. کۆبوونەوە و ڕێوڕەسمەکان لە تاران، مەشهەد، کەرەج، بەندەری ئەنزەلی، کرماشان، ئەهواز، شارەکانی کوردستان و ژمارەیەک لە شارەکانی دیکە بەڕێوەچوو. لە تاران لە پارکی ساعی کۆمەڵێک لە ژنان سرودی یەکسانییان دەوتەوە و لە مەشهەدیش کۆمەڵێک لە ژنان بە لافیتە دژ بە هەڵاواردنی جێندەری هاتنە سەر شەقام. چەندین کلیپ لە سۆشیال میدیا بڵاوکرانەوە و چەندین سیمینار و مێزگەرد بەڕێوەچوو. من ویستم پرسیارتان لێ بکەم سەبارەت بەم چالاکییە بەرفراوانانەی کە تەنها بەشێکیانم باس کردووە، هەڵسەنگاندنتان بۆ ٨ی مارسی ئەمساڵ چییە و تایبەتمەندییەکانی چۆن دەبینن؟

حەمید تەقوایی: بەڕای من ٨ی ئازاری ئەمساڵ تەواو جیاواز بوو لە

ساڵانی پێشوو. ئەمەش بەو مانایەیە کە دەکرێ بڵێین ڕۆژی جیهانی ژنان لە ئێران بۆتە ڕۆژی ناڕەزایەتی سەرتاسەری و ئاهەنگگێڕانی گشتی و جەماوەری، جگە لەو چالاکیيانەی کە ئاماژەت پێدا، پەیامی دایکانی دادخواز و دایکانی قوربانیانی هێرشی تێزاب پرژزاندن ، هەروەها کەسوکاری قوربانیانی فڕۆکەکە،کە کە پەیام و کلیپێکی شەککەریان بڵاوکردەوە،ئاماژە پێ بدەم هەروەها گرووپە داکۆکیکارەکانی مافی ژنان لە سنە و سەقز لە بڕیارنامەی ڕوون و ڕادیکاڵدا خوازیاری نەهێشتنی هەڵاواردنی جەندەری بوون و چەندین داواکاری یەکسانیخوازانەیان وروژاند.

بەڵام ئەمساڵ نەک هەر چالاکوانان، بەڵکو خەڵکی ئاسایيش بەخێرهاتنی ٨ی مارسیان کرد و پیرۆزبایی ڕۆژی جیهانی ژنیان لە یەکتر کرد. هەروەها دامەزراوەی شۆڕشی ژنان و تێکۆشەرانی حیزبەکەمان چەندین پەیامی پیرۆزباییيان پێگەیشت. بەم مانایە ٨ی مارس نەک هەر وەک ڕۆژی ناڕەزایەتی بەرامبەر هەڵاواردن، بەڵکو وەک ڕۆژی ئاهەنگگێڕانی سەراسەری و یادکردنەوەی پێگەی ژن لە کۆمەڵگادا جێگیر بووە و دامەزرا.
ساڵانێکی زۆرە کۆماری ئیسلامی هەوڵی سەپاندنی ڕۆژی لەدایک بوونی فاتیمەی وەک ڕۆژی ژنان بەسەر کۆمەڵگە داوە. لە لایەکی دیکەوە هێزە ڕاستڕەوەکانی ئۆپۆزسیۆن دەیانەوێت ڕۆژی لەچک پێ فڕێدانی ڕەزاخانی بکەنە ڕۆژی ژنان. ٨ی مارسی ئەمساڵ هێندەی تر نیشانی دا کە ئەو هەوڵانە بێ ئاکام بوون و ٨ی مارس بۆنەیەکە کە لەگەڵ مێژووی چەپ و سۆسیالیستیدا بە تەواوی لە کۆمەڵگادا جێگیر بووە.

ئەمەش ئەوە دەردەخات کە ئەو هەوڵانەی دەیانەوێت بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی ژنان بشێوێنن و بەلاڕێدا بەرن بۆ بەرگریکردن لە دەسەڵاتی پاشایەتی یان ئیسلام، لەسەر ئاستێکی کۆمەڵایەتی فراوان ڕەتکراونەتەوە.
هەشتی مارس لەگەڵ بزووتنەوەی کرێکاری و بزووتنەوەی سۆسیالیستی تێکەڵ بووە. هەشتی مارس ئەو ڕۆژەیە کە ئاڵای ڕزگاریخوازی ژنان لە لایەن بزووتنەوەی کرێکارییەوە هەڵکرا و ئەم ڕۆژە لەلایەن سۆسیالیستەکانەوە وەک ڕۆژی جیهانی ژن ناسێندرا. قبوڵکردنی ئەم ڕۆژە لەلایەن کۆمەڵگاوە، ئاماژەیەکی تری فراوانبوونی گوتاری ڕادیکاڵ و چەپ و ڕەخنە و ناڕەزایەتییە لە کۆمەڵگادا.

لە ئێران ئەمڕۆ لە سەرەتای سەرهەڵدانی ڕێژیمی ئیسلامییەوە، ڕۆژی ٨ی مارس ڕۆژی ناڕەزایەتی بەرامبەر بە ژنکوژیی حکوومەت بووە لە گۆشەنیگای چەپ و ڕادیکاڵەوە. به تایبه تی ئه مساڵ سەرەڕای پرسی

کۆرۆنا و ده ستگیری و سه ڕکوتکردنی کۆماری ئیسلامی شا هیدی چالاکییه کی به ڕفراوان بووین و ئه مه ده بێ به هه نگاوێکی گه وره بۆ پێشه وه هه ژمار بکرێت. هەنگاوێک بۆ پێشەوە نەک تەنیا لە بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی ژنان بەڵکو لە بزووتنەوەی جەماوەری بۆ ڕووخاندنی کۆماری ئیسلامی.

خەلیل کەیوان: جگە لەو چالاکییە بەرفراوانەی کە لە کۆمەڵگادا ڕوویاندا، ئەمساڵ حیزب زۆر چالاکتر بوو لە ڕابردوو. چ چالاکیەکی مەیدانی لە ئێران و دەرەوەی وڵات و چ چالاکییەکی سۆشیال میدیا وەک کلیپ، بەیاننامە، سیمینار، مێزگەردو هتد. ئایا حیزب چالاکتر بووە یان ئەمەش دەگەڕێتەوە بۆ کەشوهەوای گشتی کۆمەڵگا؟
حەمید تەقوایی: بەرفراوانبوونی چالاکییەکانی حیزب بەهۆی هەردوو فاکتەرەوەیە. لە لایەک کۆمەڵگا خەریکەڕادکاڵتر و ناڕازیتر دەبێت. خەڵکێکی زۆرتر و زیاتر لە هەموو دەرفەتێکدا دێنە گۆڕەپانەکە بۆ ناڕەزایەتی دەربڕین بەرامبەر بە هەڵاواردن و نایەکسانی و یەکێک لە بێ ئابڕوترین و گەرەترین جیاکارییەکان بێ مافی ژنانە لە کۆمەڵگادا. ٨ی مارس دەریخست کە بەشێکی زۆری خەڵک چالاکتر و ڕادیکاڵتر بوون و شیعر و داواکاری ڕادیکاڵ و تەواو ئینسانی و بنەڕەتی وروژێنران بۆ بەرەنگاربوونەوەی هەڵاواردنی جێندەری. ئه مه بۆ حیزبی ئێمە که هه میشه خه باتکارێکی چالاک بووه له دژی ئاپارتایدی سێکسی و هه موو جۆره جیاکارییه کی دژ به ژنان و هه میشه له ڕێپێوانی هەشتی مارسەکاندا ئاڵای ڕزگاریخوازی ژنانی هه ڵکردووه و ناڕه زایه تیی ده ربڕیوە له به ڕامبەر ئه و نادادپەروەرییه له ڕادەبەدەرە ی که له لایه ن ئیسلام و کۆماری ئیسلامیه و تەواوی سیستەمی سەرمایەداری وه به سەر ژناندا سەپێنراوه، هەلومەرجی لەباری بۆ فراوانکردنی چالاکییەکان دابین کرد. نەبزی حیزب لەگەڵ نەبزی کۆمەڵگا لێدەدات. حزبی ئێمە بەردەوام مەودای کاری خۆی لەڕووی چالاکیی تەبلیغی و چالاکیی سۆشیال میدیا و چالاکیی مەیدانییەوە فراوانتر دەکات و چەندین کەمپەینێکی زۆر سازدەکات و دەستپێشخەری نوێ بەکاردەهێنێت.

ئەمساڵ لە ٨ی مارسدا ئەم جۆرە چالاکییە حیزبییانەمان بینی. من زۆر بە چڕی باسی ئەم چالاکییانە دەکەم چونکە لەم بەرنامەیەدا کات نییە بۆ مامەڵەکردن لەگەڵ هەموویان. بەشێک لەو چالاکی و ڕێوشوێنانە سیمینار و وتارەکانی ئۆنلای□ن بوون کە لە لایەن حیزب و ئەو دامەزراوانەی کە حیزب پشتیوانیان کردبوو ڕێکخرابوو. مینا ئەحەدی چەندین سیمیناری ئەنجامدا، شۆڕشی ژنانە، ئێکس موسلیم، کۆمیتەی

خەبات بۆ ئازادکردنی زیندانیانی سیاسی و شیوا مەحبووبی سیمیناریان ئەنجامدا کە پێشوازییەکی باشیان لێکرا. سیمینارێک لە لایەن یەکەی حیزبەوە لە شاری ڤانکۆڤەر بە زمانی ئینگلیزی ڕێکخرا و تێیدا زیاتر لە هەشتا چالاکوانی بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی ژنان بەشداری کۆبوونەوەکەیان کرد. عەبدوڵڵا ئەسەدی و فیدراسیۆنی پەنابەران لە سۆشیال میدیا لەگەڵ ئامادەبوونی پەنابەرانی ئێرانی لە تورکیا وتووێژێکیان ئەنجامدا کە لە لایەن پەنابەرانی ئێرانیشەوە پێشوازی لێکرا. لەم سیمینارانەدا ژمارەیەکی زۆر لە بەشداربووان و وتاربێژان و نێردراوانی ئێران و دەرەوەی ئێران غەیرەحزبی بوون و ئەمەش ئاماژەیە بە ڕەهەندە کۆمەڵایەتییەکانی چالاکیی و پەیوەندییەکانی حیزب و ئەو دامەزراوانەی کە حیزب پشتیوانییان لێدەکەن.

ئەم لایەنەکی چالاکیی بوو کە زۆر بەرفراوانتر بوو لە ساڵانی پێشوو. لایەنەکی دیکە دەستپێشخەرییەکانی وەک پاسکیلسواری بوو وەک ناڕەزایەتییەک لە دژی مافەکانی ژنان لە ئێران کە لە لایەن کادیرانی حیزبەوە لە شارەکانی سوید و دانیمارک ڕێکخرابوو. ئەم چالاکییە زۆر سەرکەوتوو بوو، بەتایبەتی لە شاری کۆپنهاگن و چالاکانی غەیرە ئێرانی بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی ژنان لەم شارەش پەیوەست بوون بەم بزووتنەوەیە و ناڕەزایەتیان دەربڕی بەرامبەر بە نەبوونی مافی ژنان لە ئێران. به هه مان شێوه چه ند کلیپێک له نێویاندا کلیپی سروودی یه کسانی، که له لایه ن هه ڵسوڕاوانی کۆمیته ی خه بات بۆ ڕزگاری زیندانیانی سیاسییه وه ئاماده کرابوو، به شێوه یه کی به ڕفراوان له سۆشیال میدیا بڵاوکرایه وه و له لایه ن هه زاران که س پێشوازییان لێکرا.

من ئیتر ناچمە ناو باسی ئەو چالاکییە مەیدانییانەی کە لە ئێراندا دەکران، وەک کۆبوونەوە و لەدیوار نوسین و هتد،. کۆکردنەوەی ئەمانە دەریدەخات کە حیزب لەگەڵ نەبزی کۆمەڵگادا نەبزی لێ دەدات و هاوشان و لە چوارچێوەی ئەو بزووتنەوە مەزنەدا کە ئەمساڵ لە ناڕەزایەتی بەرامبەر بە مافەکانی ژنان لە ٨ی مارسدا پێکهێنرا، ڕۆڵێکی کارای هەبووە.

خەلیل کەیوان: بەڕێز بەم وەسفەی ئێوە کردتان، خەڵکی ئێران وەڵامێکی توندیان دایەوە بە هەموو ئەو کەسانەی کە کۆمەڵگای ئێران بە ئیسلامی دەزانن. زیاتر لە دوو دەیە لەمەوبەر کاتێک دەگوترا ئێران وڵاتێکی ئیسلامی نییە، بەڵکو حکومەتەکەی ئیسلامییە، یان دەگوترا شۆڕشی ئێران ژنانەیە ، زۆر کەس ئەو قسانەیان بە

زیادەڕەوی و ناواقیعی دەزانی. ئەمانە بە یەکەمجار لەلایەن مەنسور حیکمەتەوە باس کران – وەک زۆرێک لە دەستەواژە نوێیەکانی تر. ئێستا بازنەی بەکارهێنانی شۆڕشی ژنان زۆر فراوانە. کەس بە بیستنی ئەم وشەیە توشی سەرسوڕمان نابێت، بەڵام بۆتە بەشێک لە فەرهەنگی کۆمەڵگا و بە شتێکی ئاسایی وەردەگیرێت. شۆڕشی ژنان مانای چییە؟ ئایا بەو مانایەیە کە ژنان بە شێوەیەکی بەرفراوان بەشداری تێدا دەکەن؟ ئایا داواکارییەکانیان بەرجەستەیە یان ڕۆڵی ڕابەرایەتیان هەیە؟ مەبەستت چییە؟

حەمید تەقوایی: دەمەوێت بڵێم کە مەنسوور حیکمەت ئەمەی وروژاند، زۆرێک لە چەپەکان دژایەتیان کرد و بەو دەرئەنجامە گەیشتبوون کە شۆڕش شۆڕشی کرێکاری یان سۆسیالیستی نییە، بەڵکو شۆڕشی ژنانە. لە کاتێکدا واتاکە ئەوەیە کە شۆڕشی سۆسیالیستی، شۆڕشی دژە سەرمایەداری لە ئێراندا سیمایەکیژنانەی هەیە. ئەمەش ڕەنگە هەندێک لە هێزە چەپەکان کێشەیان لەگەڵ ئەم دەستەواژەدا هەبێت، بەڵام خۆشبەختانە لەسەر ئاستی کۆمەڵایەتی مێینەیی شۆڕش تا ڕادەیەک قبوڵ کراوە کە ڕێکخستنی لاوانی ئەو حیزبە لە ژێر ئەم ناوەدا بزووتنەوەیەکی ناڕەزایەتی و دامەزراوەیی ڕێکخستووە ، و چەندین چالاکوان لە ئێران و دەرەوەی ئێران لەم ڕێکخراوەدا کار دەکەن. هەروەک ئاماژەم پێدا، یەکێک لە سیمینارەکانی ڕۆژی ٨ی مارس لە لایەن ئەم دامەزراوەیەوە ڕێکخرابوو، زۆرێک لە چالاکانی ئێران و دەرەوەی وڵات پەیامی دەنگی و ڤیدیۆییان نارد و بەشداریان لەم سمینارەدا کرد و تەنانەت کلیپێکی تایبەتیشیان بە ئەم سیمینارە ئامادە کرد. دەمەوێت بڵێم ئەمڕۆ شۆڕشی ژنان وەک چەمک و بزووتنەوە و دامەزراوەیەکی کۆمەڵایەتی جێکەوتووە.
پرسیارت کرد دەربارەی مانای شۆڕشی ژنان. ئەوە ڕاستییەکە کە ژنان لە خەباتی خەڵکی ئێراندا ڕۆڵێکی گرنگ دەگێڕن و لە زۆر حاڵەتدا لە پێشەنگی ناڕەزایەتییەکانن، یان بە نموونە دایکانی ڕۆژهەڵاتان و بزووتنەوەی دادگاییکردن و دایکانی زیندانیانی سیاسی وەستاون زۆر بوێرانە دژی کۆماری ئیسلامی. لە لایەکی دیکەوە، پرسێکی گرنگ کە شۆڕش لە ئێران دەبێ چارەسەری بکات، چەوساندنەوەی ژنانە و هیچ گومانێک لەوەدا نییە. ڕاستییەکی دیکە ئەوەیە کە کۆماری ئیسلامی بە سەرکوتکردنی ژنان، بە ئاپارتایدی سێکسی و بە جێبەجێکردنی گەورەترین هەڵاواردنەکانی دژی ژنان، لە ڕاستیدا هەموو کۆمەڵگای زیندانی کردووە و خۆی لە سەر پێ ڕاگرتووە. ئەمە هەمیشە گوتوومانە ژیانی حکومەت بەستراوەتەوە بەتاڵە مووی قژی ژنانەوە. بە شێوەیەکیخوازراو و تەنانەت بە واقیعی وشەکە. کۆماری ئیسلامی بە

حیجابەوە هات و بێ حیجاب دەڕوات.

ئەم ڕاستیانە لایەنە جیاوازەکانی شۆڕشی ژنان نیشان دەدەن. ئەمەش ئەوە دەردەخات کە ژنان دژی هەڵاواردنی ڕەگەزی دژی هەموو سیستەمێکە و ئەو حکومەتە دەجەنگن کە ئەم جیاکارییەی بەسەر کۆمەڵگادا سەپاندووە. بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی ژنان لە ئێراندا بە قووەی سیاسییە، بە قووەی دژە ئایینییە، بە قووەی سەرنگونی خوازە، بە قووەی داوای بەها مرۆییەکان دەکات و ئاڵای خۆیان هەڵکردووە. بە قووەی مۆدێرن و مەدەنییە. نەک تەنها داوای یەکسانی ژن و پیاو دەکات، بەڵکو داوای کۆمەڵگایەکی دوور لە خورافات و ئەخلاقی داڕزیو لە دژی ژنان دەکات. ئەمانە خەسڵەتەکانی شۆڕشن. شۆڕشێک کە لە ڕیشەی چەوساندنەوەی ژنان و ئایین و ئەخلاقدا دەدات.

ئەگەر حکومەت پشت بە بێمافی ژنان ببەستێت، بەرەنگاربوونەوەی ئەم بێمافییە هێرشکردنە سەر ڕەگ و ڕیشەی حکومەت، ئەمە بەو مانایە نییە کە شۆڕش ئامانج و داواکاریی دیکەی نییە، و تەنیا پێویستە هەڵاواردنی ڕەگەزی چارەسەر بکات. بەڵکو بەو مانایەیە کە شۆڕشی سۆسیالیستی لە ئێراندا سیمایەکیژنانەی هەیە.
هەر شۆڕشێک کە بیەوێت بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی ژنان بەو خەسڵەتانەی کە باسم کرد، نەک هەر لەگەڵ کۆماری ئیسلامی بەڵکوو لەگەڵ تەواوی سیستەم و حکومەتی چینی سەرمایەداری مفتخۆردا تەکلیفی خۆی یەکلایی بکاتەوە. بەم مانایە شۆڕشی سۆسیالیستی لە ئێراندا ژنانەیە، یان بە واتایەکی تر شۆڕشی ڕزگارکەری ژنان لە ئێراندا تەنیا دەتوانێت سۆسیالیستی بێت. بە ئەم شانازییە، دەسەڵاتی ژنان لە کۆمەڵگادا، واتە ٥٠%ی کۆمەڵگا، بە ئەگەرێکی زۆرەوە هێزێکی گرنگە بۆ پێشخستنی شۆڕشی سۆسیالیستی لە ئێراندا

خەلیل کەیوان: ئەوە بۆچوونی هاوشێوەتان لە سمینارێکدا سێ ساڵ لەمەوبەر و لەم دواییانەدا لە وتارێکدا لە ژێر ناوی "تایبەتمەندییە سۆسیالیستییەکانی بزووتنەوەی نوێی ڕزگاریخوازی ژنان " تان خستەڕوو و وتتان کە بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی ژنان لە ئێران دژی ئایین و دژە ئەخلاق و تابۆی دواکەوتووانەیە. دژی پۆستمۆدێرنیزم و گشتگیرییە، دژی ئیسلامی سیاسییە. لە کاتێکدا ڕەوتە فێمینیستە باڵادەستەکان لە جیهاندا ئەم تایبەتمەندیانەیان نییە. ئەم جیاوازییە لە چییەوە سەرچاوە دەگرێت؟

حەمید تەقوایی: لە ئێراندا بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی ژنان ئەو تایبەتمەندیانەی هەیە، چونکە زیاتر لە چل ساڵە حکومەتێک هەیە کە

هەژموونی ئایدۆلۆژی، سیاسی و فیکری، کولتووری و ئەخلاقی لەسەر بنەمای تابۆ، ئەخلاقی کۆنەوو هاوردووی پیاوسالاری ، ئایین و یاسا دژە ئینسانییەکانی ئایینی دامەزراوە. و بەگشتی سەیرکردنی ژن وەک کاڵایەکی سێکسی و ئامرازێک بۆ چێژوەرگرتنی پیاو. لە ئێراندا ژنکوژی فەلسەفە و سیاسەتی فەرمی حکومەتە. نە تەنها ئەمە لە یاساکاندا نابینیت. لە یاساکاندا ژن یان هیچ مافێکی نییە یان بە نیوەی پیاو دادەنرێت، بەڵام مەسەلەکە زۆر لەوە زیاترە. کۆماری ئیسلامی حکومەتێکە کە بەرپرسان و ئیمامەکانی هەینی ڕۆژانە لە مینبەر و میحرابەکانیانەوە خراپترین سووکایەتی و بێڕێزی بۆ ژنان بڵاودەکەنەوە، حکومەتێک کە دەستدرێژی سێکسی بە سەر کچێکی نە ساڵان لە ژێر ناوی هاوسەرگیری شەریعەت بە یاسایی دەکات، ئا حکومەتێک کە لە ژێر ناوی زەواجی سیغەدا شەرعیەت بە لەشفرۆشی دەدات ، حکومەتێک کە نەک هەر ڕێگری لە کوشتنی شەرەف ناکات، بەڵکو تەنانەت لە کەمینگەدا بەرەوپێشیان دەبات. بە پێی یاساکانی تێپەڕسەندنەوە و ئەخلاقی ئیسلامی، پیاو مافی ئەوەی هەیە ژن یان کچەکەی بکوژێت کە بە بەچوونی ئەو “بێ ئەخلاقی” یان پەیوەندییەکیان هەیە کە ئیسلام پەسەندی نەکردووە.
خەڵکی ئێران لەگەڵ حکومەتێکی لەو جۆرەدا بەرەوڕووون. حکومەتێکی لەم جۆرە بزووتنەوەیەکی لە دژی خۆی ڕێکخستووە کە مشتێک لە ئاسمان دەدات. لە نووسینەکەمدا ئەم نموونەیەم هێناوەتەوە کە کاتێک فشار دەخرێتە سەر ئیسپرینگێک، ئەگەر دەستی لەسەر لابەریت، لە پلەی یەکەمدا ناوەستێت، بەڵکو چەندین جار باز دەداتە پێشەوە. دۆخی ژنانیش لە ئێران هەر بەو شێوەیە. حکومەت، ئایدۆلۆژیای فەرمی، یاسا، پڕوپاگەندەی حکومەت، و سەرکوتکردن، زیندان و ئەشکەنجە و هتد، هەموو ئەمانە بە مافییەکی یەکجار زۆر و دەکرێ بەڕێین، سوکایەتی و بێڕێزییەکی یەکجار زۆریان بە سەر ژناندا سەپاندووە لە کۆمەڵگای ئێراندا. ژنان لە دژی ئەم بارودۆخە ڕاپەڕیون و هەر بەپێش وزەیەکی زەبەلاح کەڵەکە بووە کە کاتێک ئازاد دەکرێت، کە لەدژی کۆماری ئیسلامیدەتە مەیدان، کۆمەڵگا دەکەوێت و داوای دوا دەستکەوتەکانی بە ئازادی ژنان دەکات. چیتر ڕازی نابێت بەو ئاستەی مافەکانی ژنان کە بە نموونە لە سەردەمی شادا هەبووە. یان تەنانەت تا ئەو ڕادەیەی کە ئەمڕۆ لە وڵاتانی ئەوروپادایە. ژنانی ئێران خوازیاری ئازادی بێ چەندوچۆن و تەواو و کامڵیان دەوێت. وە ئەم ئازادییە لەسەر بنەمای بەها مرۆییە گشتگیرەکان دامەزراوە. ژنان لە ئێراندا ئەوە قبوڵ ناکەن وەک ئەوەی کەلتووری ئیسلامی داوایان لێ بکات کە ڕێچاوی “پێوەرەکان”ی ڕژیم بکەن. ئەم پێوەرانە هەمان تابۆی ئیسلامی ڕزیو و دژە ژنن. لە ئێستادا ژنان ئەم پێوەرانە

دەشکێنن. پرسی تابۆ بوونی پەیوەندی سێکسی لەلایەن ئەو ژنانەی کە هاوسەرگیری سپیان کردووە شکێنراوە. ناڕەزایەتی تەنانەت بەرامبەر بەو نادادپەروەرییانەی لە ئاستی بنەماڵەدا هەن، ناڕەزایەتی دەربڕین بەرامبەر بەو ئەخلاقە ڕزیوانەی کە ژن بە شەرەفی پیاو دەزانن و بە "پاک و پاکیزەیی" ناوی دەبەن، ناڕەزایەتی دژی حیجاب و ئاپارتایدی سێکسی و هتد و هتد. ژنان لە ئێراندا خوازیاری فەرهەنگێک و پەیوەندیەکی ئینسانی و مۆدێرن، جیهانی و بە قووەی لەسەر بنەمای یەکسانی هەمەلایەنەی نێوان ژن و پیاو دامەزرا بێت و لە هەر شوێنێکدا توانایان هەبووە، لە جێبەجێکردنی ئەو پەیوەندیانەدا بەشدار بوون. هەر لەبەر ئەمەشە کە بە بڕوای من بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی ژنان لە ئێران دژە مەزهەبی و دژە ئەخلاقی و پیاوسالاری، گشتگیر و تابۆ شکێنە و پێشکەوتنخوازانەترین و پێشڕەوانەترین تێگەیشتن و لێکدانەوە لە ئازادی و یەکسانی و بەدیهێنانی لە ئێراندا دەخوازێت.

بەداخەوە ئەمە ئەم تایبەتمەندیانە لە بزووتنەوەی فێمینیستی باڵادەست لە جیهاندا نابینین. چونکە، لە بنەڕەتدا، ئەو بەچوونانەی کە بەسەر ئەم بزووتنەوەیەدا زاڵ بووە، کە زۆر لە دواوەی ئەو داواکاری و ئاڵایەی کە ڕۆزگارێک لەلایەن بۆرژوازی لیبراڵ و دیموکراتەوە بەدەستەوە گیرا بوو. ئەمڕۆ پۆستمۆدێرنیزم لە فەزای فیکری ڕۆژئاوادا باڵادەستە. واتە تیۆرێک کە باوەڕی بە بەها مرۆییە گشتگیرەکان نییە و تەنانەت باوەڕی بە پێشکەوتنیش نییە و پێی وایە بەها لۆکاڵی و نەتەوەییەکان لەسەر بنەمای ئایین و میللەتە و نەتەوەیی پێناسە و دیاری دەکرێن. ئه مه ش له سەر ئه وەی که زۆرێک له فێمینیسته کان و ته نانه ت ئه و بزووتنه وه یەی که خۆیان به چه پ داده نێن حیجاب و بورقا به به شێک له کولتوری "ژنانی موسڵمان" ده زانن و چاویان دەبەستن له ئاست کوشتنی ناموسی ته نانه ت له وڵاتانی ئه ورووپیشدا. ئەم مەیل و هەڵوەستە ژن ئازاد ناکات، ملکەچکردنی بە یاسا ئایینییە دژە ژنەکان، نەتەوەیی و خێڵەکییە و هەر لەبەر ئەم هۆکارەیە کە بە تەواوی لە خاڵی پێچەوانەی بزووتنەوەی ڕادیکاڵی ڕزگاریخوازی ژنان لە کۆمەڵگای ئێراندایە.

خەلیل کەیوان: لە قسەکانی ئێوە دەتوانین بڵێین کە تاکە وەڵام بە کێشەی چەوساندنەوەی ژنان سۆسیالیزمە. وەک لە سیمینارێکە و ئەو بابەتەدا کە باسم کرد بە ڕوونی باست کردووە. تۆ وتت فێمینیزم لەم سەردەمەدا تەنیا دەتوانێت فێمینیزمی سۆسیالیستی بێت. وە ڕەوتە سیاسییە دەسەڵاتدار و باڵادەستەکانی جیهان، حکومەت و حزبەکان و

تەنانەت ڕەوت و بزووتنەوە تەقلیدییەکانی ئێستاش وەڵام و چارەسەرێکیان نییە بۆ ئەو نایەکسانیانەی بەسەر ژناندا دێت. بۆچی وا بیر دەکەیتەوە؟ مەبەستت ئەوەیە ژن تەنها لە کۆمەڵگەیەکی سۆسیالیستیدا دەتوانێت ئازاد بێت؟

حەمید تەقوایی: بەشێک لە هێزە چەپەکان پێیان وایە تەنها سۆسیالیزم دەتوانێت ژنان ئازاد بکات. بەڵام بەڕای من لە ڕووی تیۆرییەوە ئەمە وا نییە. لە ڕوانگەی شیکاری و ئەبستراکتەوە ژن لە کۆمەڵگای سەرمایەداریدا ئازاد دەکرێت، بەڵام لە پراکتیکدا ئەمە ڕوونادات و ڕزگاری ژن بە کردەیی بەستراوەتەوە بە ڕزگاربوونی کۆمەڵگا لە هەژموونی سەرمایە. بۆچی وایە؟ بۆ دیاریکراوی لەبەر ئەوەی کە بۆرژوازی دەستی لە شارستانییەت و بەهاکانی کۆمەڵگەی مەدەنی شۆردووە کە پێشتر شانازی پێوە دەکرد.

ئەمڕۆ نەک هەر لایەنگرێکی ڕزگاریخوازی ژنان و هەر فێمینیستێک کە بەڕاستی دەیەوێت ژن ئازاد بکات، دەبێت سۆسیالیست بێت، بەڵکو دەبێت هەموو دیموکراتێک شێلگیر بێت، دەبێت سۆسیالیست بێت، هەموو لایەنگرێکی ڕاستەقینەی مافەکانی مرۆڤ دەبێت سۆسیالیست بێت، هەرکەسێک دژایەتی هەر جۆرێک بێت لە جیاکاری دەبێت سۆسیالیست بێت. چونکە بۆرژوازی بە هیچ شێوەیەک دان بە جیاکاریدا نانێت. جیاکاری پێی دەوترێت جیاوازی کولتووری! جیاوازی شارستانییەتەکان و شەڕی شارستانییەتەکان! دیارە ئیسلام کە ژن بە موڵکی پیاو دەزانێت، شارستانییەتێکە، ئایینی هیندۆسیش کە پێی وایە ژن دەبێت لەگەڵ مێردەکەیدا بسوتێنرێت، شارستانییەتێکە، هەروەها کولتوری پێشکەوتوو و مۆدێرنیش شارستانییەتێکە!
ئەمە ئەو دۆخەیە کە بۆرژوازی دروستی کردووە. لینین دەیگوت هەموو دیموکراتێک پێویستە سۆسیال دیموکرات بێت. ئەمڕۆش پێویستە ئەمە درێژبکرێتەوە بۆ بەرەنگاربوونەوەی هەموو هەڵاواردنێک. هەر چالاکوانێکی ڕاستەقینەی بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی ژنان دەبێ سۆسیالیست بێت. هیچ ڕێگایەکی تر نییە. هەر کەسێک بیەوێت هەسارەی زەوی و ژینگە بپارێزێت، دەبێت سۆسیالیست بێت. ئەمڕۆ تەنانەت کاک بیل گەیتس سەرمایەدارە بەناوبانگ و خاوەنی کۆمپانیای مایکرۆسۆفتیش ئەمە دەڵێت. ئەو دەڵێت تاکە چارەسەر بۆ گەرمبوونی جیهان سۆسیالیزمە. پێویست ناکات مارکسیست بیت، تەنها پێویستە واقیعبین بیت بۆ ئەوەی بزانیت وەڵامی پرسی ژن، پرسی تێکدانی ژینگە، پرسی سەرکوت و دیکتاتۆری، تەنانەت نکۆڵیکردنی مەدەنییەت و کۆمەڵگەی مەدەنی ئەمڕۆ هەروایە لە دەستی سۆسیالیستەکاندا. لە

ڕووی فەلسەفی و ئایدۆلۆژی و کۆمەڵایەتی-سیاسیەوە بۆرژوازی دەستی خۆی لە کۆمەڵگەی مەدەنی شۆردووە. ئەوان کۆمەڵگەی مۆزایکی خێڵەکی ئایینییان تیۆریزە کردووە و بانگەشەی بۆ دەکەن.

بۆیە تەنانەت هەموو چالاکێکی مەدەنی شەلگیر دەبێت سۆسیالیست بێت. هەرکەسێک کە بەها بە شارستانیەت و پێشکەتوخوازی لا گرنگە و هەرکەس پێی وایە کە خەڵکی گۆی زەوی ئارەزووی بنەڕەتی هاوبەشیان هەیە و ئازادی بۆ هەموو دانیشتوانی گۆی زەوی یەک مانای هەیە؛ هەرکەسێک پێی وایە ئازادی ڕێژەیی نییە، خۆشگوزەرانی ڕێژەیی نییە، یەکسانی ڕێژەیی نییە، دەبێت سۆسیالیست بێت. زۆرینەی ڕەهای خەڵکی جیهان بەم شێوەیە بیردەکەنەوە، بە پێچەوانەی پۆستەمۆدێرنیزمی لەسەدا یەکەکانەوە. وە تەنها سۆسیالیزم دەتوانێت ئەم ئایدیاڵ و خواستەی خەڵکی جیهان بەدیبهێنێت.

بێگومان مەبەستم سۆسیالیستەکانی جۆری کۆمۆنیزمی کرێکارییە. هەندێک چەپگەرا هەن خۆشەویستی پۆستمۆدێرنیزمیان قووت داوە. لە نێو چەپەکانی ڕۆژئاوا کە ئەمڕۆ لە تەنیشت حەسەن نەسروڵڵا وەستاون. پێویستە وازیان لێ بێنن، بەڵام سۆسیالیست و کۆمۆنیستە واقیعیەکان نەک هەر ئاڵای ڕزگاری ژنیان بەدەستەوەیە، بەڵکو ئاڵای شارستانیەت و مۆدێرنیزم و پێشکەوتوخوازی و پێوەرەکانی ئینسانیەکانیشیان بەدەستەوەیە. بۆیە پێویستە بگوترێ بەو هەلومەرجەی کە بۆرژوازی لە دونیادا دروستی کردووە، بەم ڕەوتە پاشەکشەیەی کە بۆرژوازی بەسەر جیهانیدا سەپاندووە، بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی ژنان تەنیا دەتوانێت بزووتنەوەیەکی سۆسیالیستی بێت.

١١ی مارسی ٢٠٢١

ڕاپەڕ مەحمود، بریکاری پیشەیی خانووبەرە

بەخێربێیت!

من ڕاپەڕ مەحمود بریکاری پیشەیی خانووبەرەم..

خاوەن ماڵ بیت، یەکەمجار کڕیار بیت، فرۆشیار بیت، یان وەبەرهێنەرێکی بە ئەزموون بیت – تۆ لە شوێنی گونجاودایت!
من هەموو جۆرە زانیارییەکی یارمەتیدەر و سەرنجڕاکێشم هەیە بۆ هەموو پێداویستییەکانی خانووبەرە.
هەر کەسێک ئارەزووی کڕین و فرۆشتن یان وەبەرهێنان لە بواری خانووبەرەدا هەیە! دەتەوێ بزانی چۆن کاردەکات؟ یەکەمجار کڕیارە؟ بێ دوودڵی! هەموو وەڵام و یارمەتییەکانمان لەبەردەستە کە ئێوە پێویستانە.

ئامانجمان: ١.

پابەندبە بە مامەڵەکردن لەگەڵ پێداویستییەکانی خانووبەرەت بەوپەڕی چاودێری و پیشەیی. بە باشترین شێوە خواست و پێداویستییەکانتان بە فەراهەم دەکەین، وە دڵسۆزی و متمانەی درێژخایەنتان بەدەست بهێنن.

پەیوەندیمان پێوە بکەن:

416-230-0431
905-915-9503
905-225-6502
Rapar.mahmood@gmai.com
www.flagshiphomes.ca
2970 Drew RD, 214A
Mississauga, ON
L4T 2H3

فەرمانبەر.. پشکۆ ناکام

….لە ووتارێکی پێشووترما باسم لەوە کردبوو کە تەسلیم بوونی حکومەتی بە ناو قەوارەی هەرێم بە ئەمری واقیع ، وەک تەسلیم بوونە لە شەڕا و لایەنی براوەی بەرامبەر هەر بە چەک کردنی لایەنی دۆڕاو واز ناهێنێ ، بەڵکو ئەتوانێ پارچە بە پارچەی جلەکانیشی پێ دابکەنێ ، ئەمە لۆژیکی شەڕە ، ڕۆستەمیش بیت کە تەسلیم بوویت دەسەڵاتت سفر هیچ بەدەستەوە، ، هەر چەنە لەوەتەی ئەم هەم بە ناو قەوارەیە بە کاری تایبەتی ئەمریکا و ئەوروپا دروست کراوە هەر خروقاتێکی کرد بە”کە لە ژماردن نایەن” و هێنرابێتەوە سەرخەت هاواری کردوە کە “قابیلی قبوڵ کردن نیە”!!! بەڵام لە پەناوە بە تەشەبوز بەم لایەن و ئەو لایەن خۆی گەیانێتە بەغا و گوێ ڕایەڵی خۆی ڕاگەیانوە وەک ئەوەی لەسەر فەرشتنی نەوت ڕووی یا و بە ناچاری ئەوەی قابیلی قبوڵ نەبوو بە مەمنونیەوە قبوڵ کرا.، چونکە ڕژێمەکەی هەولێر کە پشتی بە تورکیا بەستوە بە هانایەوە نەهات نەک هەر پشتی تێکرد و بە ناردنە دەرەوەی نەوتەکە مەرجی خۆی هەیە کە ئەکرێ بەبێین ئەو مەرجانە بە دەسەڵاتی هەولێر وەک”شێق” وایە و زەحمەتە خۆی لە بەریا بگرێ…
دوای گۆڕانکاریەکانی پڕۆژەی بودجەی عێڕاق ، ئەوەنەی تر دەسەڵاتدارانی هەولێر دەست بەسراو ئەکا ولە ڕووی بژێویەوە بە خەڵک دەروو کردنەوەیەکە و ڕێگا نایا “کالعادة” کە هەر پارە گەشتە هەولێر یەکسەر خۆشنەش بکرێ و بە مووچەش عەینەن تاس و عینەن حەمام چاوەڕێ ی پارەکەی بەغا بن..!! دەسەڵاتدارەکانی هەولێر دەماری ملیان وەک وایەری مولیدە ئەستوور بوە و هاواریان ئەگاتە عەرشی ئاسمان : ئەی هاوار ، بەغا قووت و مافی خەڵکی کوردستان ئەخوا،، ، بەڵام تا ئەستا خەڵک ئەوەی بەغای بە ئاسایی وەرگرتوە و یەک ملیگرام ناڕەزا نیە بگرێ زەریشیان پێخۆشە کە بارگرانی ئابووری لە سەریان سووک ببێ ، ناڵێین هەموو بارەکە چونکە دەسەڵاتی کوردی کارێکی وای بە بژێوی خەڵک نەکردوە وا بە ئاسانی بێتەوە مایەی خۆی، وای لە هاتوە بێزاری و تەڕۆیی خەڵک وا ئەکات کە داپڵوسینی دەسەڵاتی کوردی لە لایەن هێچ کەس و لایەکەوە بە خەڵک پێ ی خۆشە و وا ئەزانێ بە تەسکینی خۆی ئەوە دەسەڵات دائەپڵۆسێ ، نوکتەش ئەوەیە کە بە ناو حکومەتی هەولێر باس لە قووتی خەڵک ئەکا ، دیارە

مەبەستی لەو قووتەیە کە لە خەڵک ئەدزرێ و بەرپرسی واش هەیە تەیارەی تایبەتی خۆی هەیە !! ئەو قووتەی مەزەخانەی خانەوادەیی پێ دروست ئەکرێ!! جگە لەوەش سەرانی هەولێر باس لە "ماف"ی خەڵک ئەکەن!! ئەو مافەی کە بتەوێ چی بڵێیت ئەبێ وەک فرەزەر هەر لە مەشکتا بێ و نەیدرکێنی دەنا هەر ڕستەیەکی سەدان شەق و چەن ساڵێک گرتنی بە دواوەیە ، لە کاتێکا دەسەڵاتی بەناو هەرێم بەغا بە شۆڤێنیست و .. و.. تاوانبار ئەکا بەڵام خەڵکی کوردستان هەنگاوەکانی بەغای پێ خۆشە و دەستخۆشیشی لێ ئەکا ، تۆ بڵێ ی دەسەڵات ئەو خەڵکەش بە شۆڤێنی لە قەڵەم بات ! دەسەڵات ئەبێ باش لەوە تێبگات کە تێوەگلانی ماف و قووتی خەڵک لە هاوارەکانیانا موزایەدەیە نەک خەم خواردن ، گەر لای خەڵک خەم خواردن بوایە هەڵبەتە پشتگیری لە هاوارەکان ئەکرد ، خەڵک ئەوەنە یاغنیش نیە جیاوازی نێوان موزایەدە و پەرۆشی نەکات کە وەک جیاوازی میوان ی تورکی و سوپای تورکی وایە..
کار وا بڕوا قەوارە و بەناو هەرێمەکە وا بچووک ئەکرێتەوە تا ئەگاتە ئاستی هەردوو مەجلیسەکەی "تشریعی"و"تنفیذی" ی ئەیام زەمان ، ئەو کاتەش دەسەڵاتدارانی هەرێم بە ئیش نابن چونکە ئەوەنە کەنە جاش و ئەمین عام و موستەشاریان لە ناویانا هەیە کە پێوستیان بە هەڵبژاردن نابێ بۆی خەڵکی بە ئەزموونیان لەو بارەیەوە زۆر هەیە کە ببنە ئەندامی هەردوو مەجلیسەکە و کوردیش دەسەڵاتی هەر ئەمەنە وەک "فەرمانبەر"
””””””””””””””

ئێران.. داواکاری لە دیکتاتۆریەت یان نەهێشتنی دیکتاتۆریەت؟.. عەبدولڕەحمان گەورکی

لە سەرەتای مانگی نۆیەمی راپەڕینی ئەم دواییەی خەڵکی ئێراندا، دەسەڵاتی دیکتاتۆری ئێران، مانەوەی خۆی لە چڕکردنەوەی

لسدارداني گنجاني ئراندا بينيو! چونك لاواز بوو و ل لاوازترين دخی مانودای. ئم دسلاتی ب مانوی خک لسدار دکات. دزانت خکی ئران ئم دسلاتیان ناوت و پیان لسر رگای رووخاندنی دسلاتداي و بياريان داو دسلاتی دیکتاتریتی ویلایتی فقیهی بخن خوارو!
بربیانی رژی هینی ۲۹ی بانم (گوان)ی ئمسا، جلادکانی دزگای نادادوری ب فرمانی علی خامنیی و سرای نازایتی بربای ناوخیی و نودوتی، ل کردوییکی تاوانکاریدا، س بندکراوی راپین، سالح میرهاشمی (۳٦ سا)، مجید کازمی (۳۰ سا) و سعید یعقوبی (37 سا)یان، دوای چند مانگک ئشکنجی جستیی و دروونی، ب تمتی محاربی(دژایتیکردنی خودا) ل سدار دا. فاشیزمی مزهبیی دسلاتدار، هی لسدارداني ئم س کسی بو راگیاند ک ل کاتی راپینی گل ل شاری ئیسفهان و ل مانگی خزوری سای رابردوودا! ژمارك ل هز سرکوتکرکانیان سزا داو!
ب پی هوا و زانیارییی باوکراوکان، رژیمی دسلاتدار ل مانگی دووی مای نوی ئرانیدا زیاتر ل ۱۱۲ کسی ل سدار داو. ل سردمی حوکمانی دیکتاتری ئایینی، "ئیعدامکردن" بشکی دانباو بوو ل بوون و مانوی ئم دسلاتی تا ئم.
ب وتی شارزایانی کاروباری ئران، ئم رژیم ئگر "تنها ب یک رژ" دستبرداری لسدارداني و ئشکنجدان و سرکوتکردن بت، دستبج دوخت. چونك سرکوتکردنی خک للاین حکومتو و نازایتی خک برامبر ب حکومت ل لوتکدای. ئم سرکوتکردن ل هموو لاینی سیاسی و کمایتی و ئابوورییکاندا بوونی هی. نزیک ب نیوی دانیشتوانی ئران ل ژر هی هژاریدان. زیاتر ل 120 هزار کس ل خکی ئران ب دستی ئم حکومت کوژراون و هیچ بنمایک ل ئراندا نابینی ک ل ستمی ئم دسلات سلامت درچوو بت!
ل لایکی ترو "موقاومتکی رسن" ل دژی ئم دسلات بوونی هی ک خاتوو (مریم رجوی) سرکردایتی دکات. نیارانی رسنی دسلات، خبات دکن ل پناو رووخاندنی ئم رژم. هرچند ل سردمی راپینی ئمدواییی خکی ئراندا، ب وتنوی دروشمی لادرانی و جبجکردنی پژی جراوجری کنپرستان و کلنیالیزم، هوی بدنگکردنی راپین دراو، بام خکی ئران، ل پوند لگ دزگای ربرایتی راپین، توانیویان کنتی دخک بکن و رگاکان بسر پلانی کنپرستان و کلنیالیزمدا دابخن.

ئەم موقاوەمەتە کە هێزە سەرەکییەکەی. (سازمانی موجاهیدینی خەڵکی ئێران)ە و لە (ئەنجوومەنی نیشتمانیی موقاوەمەتی ئێران)دا دەرکەوتووە، ئێستا زیاتر لە جاران توانیویەتی مەیدانەکە لە سەرانسەری ئێران و دەرەوەی ئێراندا، (لە رووی دیپلۆماسی و نەودەوڵەتییەوە) گەورەتر بکاتەوە و تەنگ بە رژێم هەڵبچنێت و خواستی سەرەکی خەڵکی ئێران (واتە رووخاندنی دیکتاتۆرییەت لە ئێران)، لە (سەرو)ی داخوازییەکاندا بپارێزێت.

ئەنجوومەنی نیشتمانیی موقاوەمەتی ئێران هاوپەیمانییەکی سیاسیی هەرە دێرینە لە مێژووی ئێراندا کە لەسەر دوو بناغەی "ئازادی" و "سەربەخۆیی" دامەزراوە، ئەم ئەنجومەنە لە هاوینی ساڵی ١٣٦٠ لە تاران و لە لایەن بەڕێز (مەسعوود رەجەوی)ەوە دامەزراوە و خاوەن پێکهاتەی "دەسەڵاتی سەبەر(دوورخراوە لە ئێران)"ە کە "دابینکردنی ئازادییەکان" و "وەدیهێنانی مافە رەواکانی هەموو چین و توێژەکانی خەڵکی ئێران" لە بەرنامەیدا. ئەو بەرنامە و پلاتفۆرمە کە تا ئێستە لە مێژووی ئێراندا ناوازەیە، بناغەکانی ئەم ئەنجومەنە لەسەر بنەمای فرەیی، کۆماری، جیاکردنەوەی ئایین لە دەوڵەت و سکۆلاریسم دامەزراوە و بە درێژایی پێشهاتە سیاسییەکانی پەیوەست بە ئێران تاقیکراوەتەوە و دەوڵەمەند کراوە و متمانەی خەڵکی ئێرانی بە لای خۆی راکێشاوە و رێژەیەکی بەرفراوان لە کۆمەڵگەی جیهانیش پشتیوانییەتی. هەر بۆیە ئەو ئەڵتەرناتیڤە ساختانەی کە لە چەند مانگی رابردوودا نێردرابوونە گۆڕەپانی راپەڕین، زۆر بە خێرایی کاڵبوونەوە و توانەوە!

ئێستا کە لە مانگی نۆیەمی راپەڕینداین، کۆمەڵێک راستی حاشا هەڵنەگر هەیە:

یەکەم. دەسەڵاتی دیکتاتۆری ئایینیی ئێران، سەرەڕای ئەو گەمە مانۆڕە جۆراوجۆرانەی کە تا ئێستە نیشانی داوە، گەیشتووەتە کۆتایی هێڵی مانەوەی خۆی و خەڵکی ئێرانیش سوورن لە رووخاندنی. کۆدەنگییەکی روونی بێچوون هەیە کە ئاماژەیە بە "رووخاندنی". چاوخشاندنێک بەسەر راپەڕینی ئەمدواییەی خەڵکی ئێراندا، راستییەکی وەهای تۆمار کردووە!

دووەم. روانینێکی راستەقینە بە سەر مێژووی ئێران و ئەوەی لە راپەڕینی ئەمدواییەی خەڵکی ئێراندا بەدیکرا، بەتایبەتی ئەوەی لە شارەکانی ئێراندا بینرا و وەک لە دروشم و داخوازییەکانی خەڵکی ئێراندا دەرکەوت، ئاماژەیە بە ئەو راستییەی کە "دەخەکە ناگەڕێتەوە بۆ رابردوو". خەڵک نە دیکتاتۆرییەتی ئایینی دەسەڵاتداریان دەوێت و نە ئەوەی بگەڕێنەوە بۆ دیکتاتۆرییەتی پێشووی شاپەرستی. لە ژێر رۆشنایی ئەم راستییەدایە کە هەوڵی

کۆنەپەرستانە و کۆلۆنیالیزم بە گەڕاندنەوەی دەسەڵاتی پاشایەتی بۆ ئێران لە تراویلکەی بەدەر نییە و ناتوانێ بکەوێتەوە سەر پێ!

سێیەم: لەسەر ئەرزی واقیع و لە گۆڕەپانی کردەی کۆمەڵایەتیدا، دیکتاتۆری لە ئێران، جگە لە "ئەنجومەنی نیشتمانیی موقاوەمەتی ئێران" هیچ بەدیلێکی دیکەی نییە. واتا ئەم ئەنجوومەنەی نوێنەرایەتی خواستی خەڵکی ئێران دەکات. واتا بەدیلێکی راستەقینە کە خاوەن "پێگەی کۆمەڵایەتی"، "دەزگا و پێکهاتەی بەڕێوەبردنی دەسەڵاتی دواڕۆژ"، "مێژووی کردەیی و متمانەپێکراوی خەڵک"ە و خاوەن "بەرنامە و پلاتفۆرم"ێکە لەسەر بنەمای "ئازادی" و "جیاکردنەوەی ئایین لە دەوڵەت" و "سەربەخۆیی" و پێکهاتەیەکی "دیموکراتیکی و کۆماری" کە لە لایەن جەماوەری خەڵکی ئێران و کۆمەڵگای جیهانییەوە ناسراوە.

لە کۆتاییدا، دوابەدوای لەسێدارەدانی سێ گەنجی خەڵکی ئیسفەهان، خانمی مریەم رەجەوی رایگەیاند: رۆژێک نییە زوحاکی مار لەسەر شان لە ئێران، بەمەبەستی پاراستنی دەسەڵاتی رەش و لەسەرەمەرگی ویلایەتی فەقیهی، و لە ترسی راپەڕینی گەل، خوێنی گەنجان نەڕێژێت. رژێمی ئاخوندی بە بێ سەرکوت و ئەشکەنجە و لەسێدارەدان توانای یەک رۆژ حوکمڕانی نییە و تاکە رێگای رزگاربوون لە رژێمی خاوەن ئەشکەنجە و لەسێدارەدان، "راپەڕین" و "خۆڕاگری"یە. خانمی رەجەوی وتیشی: بەکردەوەیی لە دژی دەسەڵاتێک، کە شەرمەزارییە بۆ مرۆڤایەتی هاوچەرخ، بە زەقی، بە پێچەوانەی بنەما ناسراو و گشتگیرەکانی مافەکانی مرۆڤ لە جیهاندا.

هەر رۆژێک کە تێدەپەڕێت، ئەم راستییە زیاتر و زیاتر دەنگ دەداتەوە کە "سەردەمی داواکردن لەم دەسەڵاتە، کۆتایی هاتووە" و ئەوەی کە دەبێ ببێت، "خەبات و تێکۆشانە بۆ رووخاندنی دیکتاتۆرییەت لە ئێران" و هیچ رێگەیەکی دیکە نەماوەتەوە!

عەبدولڕەحمان گەورکی، نووسەر و شرۆڤەکاری سیاسی

کەسی نەشیاو لە شوێنی

شیاودا.. رەزا شوان

لەوتەی دەوڵەتێک بە ناوی عێراق لە (١٩٢١) دا، لە لایەن بەریتانیاوە دروستکرا و باشوری کوردستانیش بە زۆر خرایە سەر ئەم عێراقە. تا ئەمڕۆش لەسەر بنەمای (کەسی نەشیاو لە شوێنی شیاودا) عێراق بەڕێوەدەبرێت. ئەگەر کەسی شیاویش لە شوێنی شیاودا هەبووبن یا هەبن زۆر دەگمەنن. هیچ سوودێکیشیان بە کورد و کوردستان نەبووە لە کورد کوشتن و کوردستان کاولکردن زیاتر. نەبوونی پرەنسیپی " کەسی شیاو لە شوێنی شیاودا" لە حوکمڕانی دەوڵەتی عێراقدا، شوێنەوارێکی کاولکەر و ماڵوێرانی و ترسناکی دروستکردووە. سامانێکی زۆری عێراق بە فیڕۆچوون. باجی ئەم هەڵانە و سیاسەتە چەوتانەش، بە تایبەتی گەلی کورد داوەتی و دەیدات و بۆتە قوربانی. بە نموونە لە رژێمی بەعسی ڕەگەزپەرست و شۆڤێنی عەرەبدا، چەقۆوەشێن و سەرسەرییەکی وەکوو (سەدام حوسێن) بوو سەرکۆماری عێراق، بێڕەوشت و ناڕەسەن و چاوشۆڕێکی وەکوو عەریف (عەلی کیمیاوی) کرایە وەزیری بەرگری. چیان بەسەر گەلی کوردمان بە تایبەتی و گەلی عێراق بە گشتی هێنا؟ ئەمەش بە گەندەڵیی (کەسی نەشیاو لە شوێنی شیاو) دەگەڕێتەوە. چونکە ئەمانە و زۆربەی وەزیرەکانیان و کاربەدەستە باڵاکانیان، هیچ خەسڵەت و مەرج و پێویستییەکی سەرکردەیی و و بەڕێوەبردنی، ئەو پۆست و شوێنە هەستیارانەیان تێدا نەبوو. وەنەبێ دەسەڵاتدارانی ئێستای عێراق لە دارودەستەکەی سەدام باشتربن. هەڵگری هەمان ڤایرەسی ڕەگەزپەرستی و دژەکوردن. کۆمەڵێک میلیشیای چەکداری لە یاسا دەرچوو و بەکرێگیراو، دەستیان بەسەر دەسەڵاتی عێراقدا گرتووە.

گەندەڵیی بۆتە شێرپەنجەیەکی کوشندەی ئەم سەردەمە، بەتایبەتیش لەو وڵاتانەی کە لەلایەن چەند کەسێکەوە، یا پارتییەکەوە دەسەڵات و پۆست و پایە گرنگ و باڵا و هەستیارەکانیان، لە بنەماڵە و کەسوکاری خۆیان و خزمانیان قورخکردوون. دەستیان بەسەر ئابووری و دارایی و کۆمپانییەکان و سەرچاوەی داهاتدا گرتوون، فەرمانگە و دەزگاکانی حکومەت لەژێر ڕکێف و کۆنترۆڵی

خەیاندایە. هێزی چەکداری داپڵۆسین و سەرکوتکردن و دەمکوتکردنیان هەیە. لە زمانی هێز زیاتر هیچ زمانێکیتر نازانن.

قورخکردن و دەساودەسکردنی دەسەڵات لە بنەماڵەدا و بوونی (کەسی نەشیاو لە شوێنی شیاودا) لە باشووری کوردستاندا، گەورەترین هۆکاری شکستی دەسەڵات و دواکەوتن و تەشەنەکردنی گەندەڵی و وێرانکردنی ژێرخانی ئابووری و ستەم و چەوسانەوە و نایەکسانی و نادادپەروەریی کۆمەڵایەتی و ئیفلیجکردنی پێشکەوتن و گەشەکردنی ئابووری و پێشێلکردنی یاسا و ڕێسا و دەستوور و بێکاری و کۆچڕەوەری و هەژاری و برسێتی و دزیکردن و بەرتیل وەرگرتن و پاشاگەردانی و بەفیڕۆدانی سامانی گەل و کاڵبوونەوەی سۆز و خۆشەویستی و هاوبەستبوون بە کورد و کوردستان و بەفیڕۆدانی خوێنی هەزاران شەهیدی گەلەکان و بێ هیوایی و بێزاری و ڕەشبینی و کۆچکردن و نەبوونی خزمەتگوزاری، دەزانرێت. هۆی هەموو ئەم نەهامەتیانەی گەلەکەمان بۆ نابەڵەدی و نەشیاوی و خۆسەپێنی دەسەڵاتی ئەمڕۆی هەرێمی کوردستان دەگەڕێتەوە. تا دێت قەوارەی هەرێم بچووکتر دەبێت.

پێشتر دەوترا (کەسی شیاو لە شوێنی شیاودا) ئەم قسە نەستەقە، جوانترین ڕستەیە لە مێژووی مرۆڤدا، ئەم قسەیەش پێ بە پێستی ئەم پەندە کوردییە ڕەسەنەمانە، کە دەڵێت (نان بە نانەوا و گۆشت بە قەساب). بەڵام لە ئەمڕۆدا بە پێچەوانەوەیە، کەسی نەشیاو لە شوێنی کەسی شیاو دایە. نان لەلای قەساب و گۆشت لە لای نانەوایە.

زانای بەڕێوەبردن (جۆن ماکسوێل) دەڵێت:" گەر کەسێک لە شوێنێکدا دابنرێت کە لە کارێکیدا نابەڵەد بێت، کارەکەی ئەنجامێکی باشی نابێت".

گەر گەل و نیشتمانێک، نەزان و هیچ لەبار و هەگبە بەتاڵی ڕۆشنبیری و سیاسی و ئیداری بەڕێوەی بەرێت، دەبێت پێشبینی چی لە داهاتووی ئەو گەل و نیشتمانە بکەین؟؟

(سوکرات) دەڵێت: "دەسەڵات پیاوان گەندەڵ ناکات.. بەڵکوو گەر هاتوو گەمژەکان بخرێنە دەسەڵاتەوە، ئەوان دەسەڵات گەندەڵ دەکەن".

گرنگترین ئەو مەرج و خەسڵەتە سەرەکییانەی پێویستە لە سەرکردەی لێهاتوو و شیاو و دڵسۆزدا هەبن (پسپۆری، ڕۆشنبیریی گشتی، توانای سەرکردەیی، ڕەوشت، خۆنەسەپێن، بەرژەوەندی نەویستی تایبەتی) بەڵام بەداخەوە سەرکردەکانی کورد، هیچ لەو مەرجانەیان تێدا نییە. چونکە لەسەر بنەمای بنەماڵەیی و عەشرەتی و حیزبی و دەڵاڵچێیی و خزمێنە و تەشی ڕستن و پێڵاودانان و مەسینە بە هەڵگرتن، پۆست و دەسەڵاتیان وەرگرتووە. زۆربەشیان پایە بە پایەی ئیداری و سیاسیدا سەرنەکەوتوون.

دانانی کەسی نەشیاو لە شوێنی شیاودا، کارەسات و تاوانە دەرهەق بە گەل و نیشتمان. نهێنی سەرکەوتن و پێشکەوتن و بەختەوەریی گەلان و وڵاتان، دەگەڕێتەوە، بە بوونی سەرکردە و بەرپرسانی دڵسۆز و خۆبەختکەر و پسپوری شیاو لە شوێنی شیاودا.

بەداخەوە نە کاربەدەستانی باڵای دەسەڵات، نە سەرکردەکانی حیزبە دەسەڵاتدارەکان، هەرگیز ئامادەنین دەست لە پۆست و لە کورسییەکانیان هەڵبگرن. ئەوان وەکوو قیر و زفت بە کورسی و پۆستەکانیانەوە نووساون و بە هیچ کلۆجێک بەریان نادەن.

بێگومان شوانی دڵسۆز و وریا و بەئاگا، مەڕەکانی بە جوانی دەلەوەڕێنێ و لە گورگ و لە دەعبا دەیانپارێزێت. بەڵام گەر هاتوو شوانەکان خۆیان گورگبن، ئەوسا چارەنووسی مەڕەکان چیدەبێت ؟؟ چونکە شوانی ناپاک زۆر لە گورگ خراپتر و دڕندەترە.

کورد وتەنی (تا ڕەجەب سەرپاڵەمان بێت.. حاڵمان لەمە باشتر نابێت) بارودۆخی کورد و کوردستان تابێت خراپتر دەبێت باشتر نابێت. چونکە سەرکردەکانی کورد کاڵفامی سیاسی و بەڕێوەبردنن، هیچ ماستەرپلانێکی ستراتیژیی نەتەوەیی کوردییان نییە. لە هەموو گەمە سیاسییەکان و دیپلۆماتییەکاندا دۆڕاون. نابەڵەدن و توانای پێشبینی و خوێندنەوەی ورد و گریمانەیان بە داهاتوو نییە. ناتوانن بە وردی ناخی بەرانبەرەکانیان و نەیاران بخوێننەوە. بۆیە هەمیشە خەڵەتاو و دۆڕاون و شکستیان هێناون. بەڵام بێباک بوونە و بێباکن، وەک ئەوەی نە بایان دیبێت و نە باران. زۆر بەداخەوە ڕۆژێك لە ڕۆژان بەخۆیاندا نەچوونەتەوە، پەند و وانەیان لە

هەڵە و دۆڕاندن و شكستييەكانيان وەرنەگرتوون. تادێت خراپتر تێدەكەون. بێئاگان لەو پيلان و تۆڕاناى داگيركەرانى كوردستان بە گەلەكۆمەيى بۆ سڕينەوەى ناسنامەى كورد دايانڕشتوون. هەمان سياسەتى (پەرتكە و زاڵبە) لەگەڵ كوردا بەكاردەهێنن.

جارێكيان سەدام حوسێنى گۆڕبەگۆڕ، لە ديوەخانەى سەرۆكەكانى عەشيرەتەكانى شارى رەمادى، لە رۆژئاواى عێراق دانيشتبوو. سەرۆكەكانى عەشيرەتە عەرەبەكان داوايان لە سەدام كرد چەكيان بداتى، ئەمانيش و وەكوو سەرۆك عەشيرەت و خێڵە كوردەكان، فەوجى خەفيفە (جاشايەتى) دەكەنەوە. سەدام پێيووتن: ئەوەى بە كورد دەكرێت بە ئێوە ناكرێت. سەرۆكەكانى عەشيرەتە عەرەبەكان گرژبوون و وتيان: چۆن پێمان ناكرێت؟! سەدام بە يەكێك لە پاسەوانەكانى وت: ك□لاشينكۆفەكەت بدە بە دەستى ئەو سەرۆك عەشيرەتە عەرەبەوە. ئەويش چەكەكەى داپێى. سەدام پێيووت: فەرموو ئەوە چەكە و براكەتى پێ بكوژە. سەرۆك عەشيرەتەكە وتى: من چۆن دەستم لە براكەى خۆم دەچێت و بيكوژم؟! ئەمە بە من ناكرێت. سەدام حوسێن وتى: بەڵام ئەمە بە كورد دەكرێت و ئامادەيە براكەى خۆى بكوژێت.

زۆرم پێ سەيرە كە لە تەلەفزيۆنەكاندا قسە دەكەن و خۆيان ه□□□د□كێشن و باسى چاكسازى دەكەن و منەت بەسەر خ□□□كيدا دەكەن. كام چاكسازيتان كردووە؟ بۆ وادەزانن خەڵكى هێندە گ□ل□ن هيچ نازانن و هيچ نابينن؟ چاكسازى بە موزايدەكردن و بە قسە ناكرێت بە كردار ئەنجام دەدرێت.

لە هەموو ئەمانەش خراپتر و ق□□ز□وەنتر، ناڕێك و خۆخۆرن، هەميشە شەرەكانيان لەسەر قورخكردنى دەسەڵات و ئاغايەتى و كورسى و پۆست و پارە و جانتاپڕكردن و بەرژەوەنديى كەسى و حيزبيتانە، نەك لەسەر بەرژەوەنديى نەتەوەييمان. هەموو شتەكانيشيتان كردوون بە دوو بەشەوە، دوو ئيدارەيى، دوو هێزى پێشمەرگە، دوو ئاسايش، دوو... دوو... گەر وا ب□ر□وات، بە دوورى نازانين، كە لە چوونە ژوورەوە بۆ ناو شارەكانى هەولێر و بۆ سل□يمانى، لە بازگەكاندا بەبێ پاسپۆرت و ڤيزە، رێ بە هيچ كوردێكى دانيشتووى شارەكانى ژێر دەسەڵاتى يەكترى نەدەن، تەنانەت گەر بۆ سەردانيش بێت.

سەد کۆبوونەوە و دانشتنیان پێکەوە کرد. ب□ام هەموویان بە (هیچ) کۆتاییان هات. چونکە دڵسۆز و راستگۆنین، نێوان ناختان و زمانتانن، پردێکە لە درۆ و رق و بێ متمانەیی و بێ بڕوایی و …هتد. هەر لایەکتان بوونە بە نۆکەری، د□و□ت□کی داگیرکەری کوردستان. بە کورتی ئێوە (لەسەر ئەوە رێکەوتوون.. کە رێکنەکەون).

کەی جارێک لە جاران بە دڵپاکی و نیەتباشی و دڵسۆزییەوە پێکەوە دانیشتن؟؟ کەی جارێک لە جاران بەرژەوەندیی باڵای گەلەکەمانتان خستە سەرووی بەرژەوەندیی کەسی و حیزبایەتیتانەوە؟ کەی.. کەی. باجی ئەم هەموو کارەسات و نەهامەتییانەش، گەلە داماوک□مان داوێتی و د□ی□دات. ئەوانە راستییەکانن، ئەگەرچی وتنی راستی تاڵە.

بۆ ئەوانەی هەڵە تێگەیشتوون، یان بە هەڵە تێدەگەیەندراون.. هوشیار برایم

درۆ، یان نەفامیەکی زەقە کە دەڵێن ئەردۆغان لە تورکیا و باکوری کوردستان لە نێو کوردان دەنگی لە هەدەپە زیاترە، (وانییە).

هەدەپە و پەکەکە کە تەمەن و هێزیان بە بەراورد لەگەڵ دەوڵەتێکی 700 ساڵی و سوپایەکی 600 ساڵی ناهاوسەنگە، بە خۆڕاگریەکی گەورە و قوربانیەکی زۆرەوە، ئینجا توانیویانە ئەوەندە کوردەی لایەنگریانن بێننەوە بارێک کە بەرگری لە هەبوونی خۆیان بکەن، ئەوەی تا ئێستا کردوویانە و بەو ئاستەیان گەیاندووە، وەک ئەوەیە بە دەرزی بیر-یان کۆڵیبێت، بۆیە ئەگەر ئەو ڕاستیانە لەبەرچاو نەگیرێن، بێگومان دەکەوینە هەڵسەنگاندنێکی سەقەت و بێ واتا!.

هەر بۆ زانیین:

– ژمارەیەک لەو 27 شارە کوردستانیەی باکوور، ئێستا زۆرینەی

دانیشتوانەکەی کورد نەماون، لە هەندێکیان نیوەن، یان ئەو بە ڕەچەڵەک کوردانەن، لە ئەنجامی سیاسەتی 100 ساڵەی نکۆڵیی و قڕکردن، دروشمی(چەند بەختەوەرم کە تورکم)یان قبوڵکردوە.“

– دەنگدەرانی شارە کورستانییەکان تەنیا خەڵکی شارەکە نیین، بەڵکو سەرباز و پۆلیس”کە سوپایەکن” و فەرمانبەرانی دەرەوەش کە لەوێن، لای ئەوان دەنگ دەدەن و لەسەر شارەکە حساب دەکرێن.

– بەشێک لەو کوردانەش کە ناوکیان لە جاشەتی بڕاوە، وەک پیشەی کۆنی خۆیان، دەنگ بە حزبی دەسەڵات-سیستەم دەدەن، پێش ئەردۆغانیش دەنگیان بە ئەجەوید و تانسۆ و دیمیرەیل دەدا، هەمیشە خۆیان فرۆشتووە.

– شەڕ و ڕوداوە وێرانییەکانی 30 ساڵی ڕابردوو، هەروەها نەداریی و هەژاری، ناچاریکردوون بە دۆزینەوەی کار، کۆچی گەورەشارەکانی تورکیا بکەن.

– سەیری ئیستەنبۆل بکەن، هەدەپە تەنیا لەوێ 11 پەرلەمانتاری بردوەتەوە، بۆ ناڵێن هەدەپە چۆن توانیویەتی 10%ی کۆی ژمارەی دەنگدەرانی ئەو شارە تورکیە ببات
ەوە !

– ڕەوشی جوگرافیی باکووری کوردستان بە هەرێمی کوردستان مەچوێنن، هەڵەیەکی گەورەیە، ئاخر لەخۆڕانییە کە هەدەپە بەرنامەکەی بە تەواوی تورکیایە و هاوپەیمانییش لەگەڵ چەپ و دیموکراتە غەیرە کورد دەکات.

لێرە لە هەرێم، هەندێ بە ناو شرۆڤەکار، ڕاگەیاندنەکانی دەربار و ئیسلامی سیاسیش، هەرچی ڕاستدەبێتەوە، شەلم کوێرم حوکمی ناڕاست و بێوژدانانە دەدات، بە نەزانی بێت یان بە ئەنقەست، دەکەونە خزمەتی نەیار و دەزگا دڕندە و چەواشەکارەکانی دەوڵەتی تورک و شەڕە تایبەتەکەی و بەشداردەبن لە هەوڵی سڕینەوەی رۆحی ئازادی و لاوازکردنی متمانە بەخۆبوون.

جا ئەگەر بەراوردێکیش بکرێت، فەرموون ئەوە هەرێمێکی فیدرالی، بە دەستوور چەسپاو و دانپێدانراو ناتوانن بپارێزن، دە خۆتان بخەنە شوێنی هەدەپە و ئینجا دەزانن بەرخودان و فیداکاری چییە و قسە و حوکمی بندیوار و بێ مەسرەف چییە!

کـــــورتەچیرۆك/ قوزلقـــــورت.. عبدالرحمن بامەرنی

ئ□ڤ ر□ژا بێهنژی و گوتیێ قوزلقورت، ئێدی خەو نەكەفتیە چاڤان و ئەو قوزلقورتە ژ مەژیێ وی دەرناكەڤیت. چەند سەرێ خوە دانیتە سەر بالیفكێ، هێشتا تەمارا خەوێ چاڤێن وی نەگرتین، دەنگەك دێ جرفەكێ ڤێئێخیت و ئێكسەر بەژنی خوە رابیتەڤە و چ نەفرەتەكا هەی، لخوە بارینیت، ژبەر وێ بێهنژینا، نە ل دەم و جهێن خوە یێن گونجایی.
چیرۆكا وی و خەوێ بێ رامان بوو، جامێرەكی گوتێ: "پێدڤی چ دەرمان و چارەسەریان ناكەت، خوە ب تشتەكی ڤە مژویل بكە". ل چەند شەڤێن ئێكێ، ل عەسمانەكێ رەشێ تاری، ستێر دئینانە بەرچاڤێن خوە و ئەڤە ستێرەك و ئەڤە دوو ستێر و ئەڤە سێ ستێر و ب هژمار سیهـ ستێر دخاندن و بیرا وی ناهێت جارەكێ ژی گوتبیت، ئەڤە ستێرا سیهـ و ئێكێ و دا خەو چـاڤێن وی گریـت. لێ دگەل دەربازبوونـا حەفتیەكێ، ئێدی شوینا عەسمانی، كوتانا پەزێ جیرانێ وان دهاتە بەرچاڤێن وی و دا دەرێ كوتـانێ ڤەكەت و دەست ب داكرنـا وان كەت، ئەڤە بـزنەك و ئەڤە دوو بزن و ئەڤە سێ بزن و ئەڤە بوونە سیهـ بزن و ئێدی دا نقومی خەوێ بیت و حەفتیەكێ ژی ب هژمارتنا بزنان ڤە، دەرباز كر. د شەڤەكێ دا دیت، یێن بوینە سیهـ و ئێك بزن و جارەكا دی پەرێ وەكی بەرێ، خەو ژ چاڤێن وی زیزبوو. رۆژا پاشتر ڤ□ستا جیرانێ خوەكر، بزنێن وی هژمارتن و بزنا سیهـ و ئێكێ ژێ كری و بزن ڤەكوشت و بزن گورا و گوشتێ بزنێ پارچە پارچە كر و هەر پارچەك بۆ ئێكی وەك خێر فرێكر و بـتنێ سەرێ بزنێ ما. ب شەڤێ قارقارا سەرێ بزنێ، نە بـتنێ خەو ژ چاڤێن وی ڤەرەڤاند، بەلكو ژ نقینێن خوە ژی رەڤی.
ئەڤ ئێكە درێژ بوو و مەزنترین كێشا وی ب□ نقستن، بیر ل وی كەسی كـر، ئەوێ گـوتیێ قوزلقـورت. لبەر مێـزا وی راوەستیا، تبلا خـوە درێـژكرە نـاڤ چـاڤێن وی و گـوتێ: "قوزلقـورت بۆ تە و هنـدی ئێكێ تەبیت"، دەنگێ وی نە بتنێ د ئاڤاهیڤە دەنگڤەدا، بەلكو خوە یێن ل سەر جادێ، كولانێ، ل تاخی و ل باژێری هەمیێ ل بەر مێزا سەیدای خرڤەكرن و هەمیان گوتنێ: "تە عافیەت بیت، ئەو قوزلقورتە..." و ژ هینگێ وەرە، ئەڤێن ل سەر جاددێ، ئەڤێن ل كولانێ، ئەڤێن ل تاخی و ئەڤێن ل باژێری ب شەڤێ تێر دنقن و سەیدا ژی پەیڤا قوزلقوتێ، دگەل

بنەمای سیاسەتی ئەمە ئینسانە.. حەمید تەقوایی.. وەرگێڕانی: کاوە عومەر

بنەمای سەسیالیزم ئینسانە. ئەم ڕستە کورتەی مەنسوور حیکمەت تەنها دروشمێک یان حوکمێکی تیۆری نییە، بەڵکو گوزارشت لەو ڕاستییە دەکات کە لە بەرنامەی دونیایەکی باشترەوە بە هەموو سیاسەت و بزووتنەوە و کردەیەکی تاکتیکی حیزبی ئەمە نیشان ئەدات. بناغەی بەرنامەی دنیایەکی باشتر، بە بەشایەتی هەر بڕگە و پەڕەگرافێکی، ڕزگاری و یەکسانی و خۆشگوزەرانی مرۆڤە و فەلسەفە و بنەمای هەر بزووتنەوە و خەباتێکی کردەیی حیزب جگە لەمە هیچی تر نییە. ئەمە لە هەموو بوارەکانی خەباتدا بەشدارین، لە خەباتی ڕشتەیی و هەموو ڕۆژەی کرێکارانەوە تا هەڵمەتی دژ بە بەردبارانکردن، لە بەرگریکردن لە مافی پەنابەران و کۆچبەران تا ڕووبەڕووبوونەوەی کوشتنی شەرەف لە ئەوروپا و لە ڕەخنەگرتن لە یاسای کار سەبارەت بە “کاری هەرزان و کرێکارانی بەدەنگ”. ” بە بەرگریکردن لە ماف و ڕێزگرتن لە منداڵان، ئەمە لە هەموو شوێنێک ئاڵای ئینسان و ڕزگاری ئینسانمان بەرزکردۆتەوە.” وە لە هەموو ئەو بوارانەدا ئەمە لە دژی کۆنەپەرستی سەرمایەداریی هاوچەرخ لە فۆرمە سیاسی و تایبەتەکانیدا وەستاوین، دژی نەزمی نوێ جیهانی و دیموکراسی بازاڕی ئازاد و ئیسلامی سیاسی و ناسیۆنالیزم و نەتەوە پەرستی. داکۆکیکردن لە ماف و کەرامەتی ئینسان نەک هەر لە بەرنامە و سیاسەتەکانی حیزبدا، بەڵکو لە باشترکردن و باشترکردنی ژیانی خەڵکیدا هەر ئەمڕۆ، لە وەدیهێنانی کردەیی جیهانێکی باشتر لە هەموو ئاست و بوارێکی مومکین، هاوکات بنەما و ڕێبەری کارەکانمان. ئەمە تاکە لایەنین کە لە ئەپەرسیەندا سەرچاوەی کاریگەری بووین. هەزاران پەنابەر و کۆچبەری ئێرانی لە ئەمریکا و ئەوروپا، هەزاران ژنی چەوساوەی دەستی ئایین و ناسیۆنالیزمی کۆنەپەرستی کورد لە سلێمانی، ئازادیخوازانی ناڕازی دژی بە کوشتنی شەرەف و کچانی گەنج کە

قوربانی ڕێژەگەرایی فەرهەنگین لە سوید و دانیمارک، هەزاران ئازادیخواز لە دەوروبەری جیهان لە هەڵمەتەکەمانەوە دژی بەردبارانکردنمان.ئەوان پشتگیریان کردوەو دەیکەن و شایەتی ئەو ڕاستییە دەدەن. ئێمە ئەوەندەی حزبێکی ئۆپۆزسیۆن بتوانێت ژیانی خەڵکمان باشتر کردووە.

بەڵام ئەم دەستکەوتانە هەموویان سنووردار و کاتین و قابیلی لێسەندنەوەن. ناکرێ گۆڕانی قووڵ و بەردەوام لە ژیانی ملیۆنان کەس لە ئۆپۆزسیۆندا دروست بکرێت. ئەمەش، بەدیهێنانی تەواوەتی پلانی دنیایەکی باشتر و خۆشگوزەرانی و یەکسانی و ئازادی مرۆڤەکان لە هەموو کۆمەڵگەدایە، تەنها بە دەستبەسەرداگرتنی دەسەڵاتی سیاسی مومکین دەبێت. دەسەڵاتی سیاسی کلیلێکە بۆ ئەوەی لە ڕەخنەگرتن لە جیهانی هەبووەوە بچین بۆ گۆڕینی جیهان، ئێمە دەمانەوێت دەسەڵاتی سیاسی کۆمەڵگەی چینایەتی بڕوخێنێت و مرۆڤایەتی ڕزگار بکات، بەڵام ئەمە تاکە حزب نییە کە خەبات دەکات بۆ دەستبەسەرداگرتنی دەسەڵاتی سیاسی. ئەمە ئامانجی هەر حزبێکی ئۆپۆزسیۆنی جدییە کە بگاتە دەسەڵات. ئەوەی ئێمە لە هێزەکانی تری ئۆپۆزسیۆن جیا دەکاتەوە، ئامانجمانە بۆ بەدەستهێنانی دەسەڵات و ناوەرۆکی ئەو ڕژێمەیە کە دەمانەوێت لە ئێراندا دایمەزرێنین. هەر لایەنێکی دەسەڵاتدار چی دەکات و چ جۆرە ڕژێمێک بنیات دەنێت، زیاتر لە هەموو شتێک، لە ناوەڕۆکی ئەو ناڕەزایەتی و ئەو ڕەخنانەی کە لە ئۆپۆزسیۆندا وروژاندوویەتی دەتوانی تێبگەی. ئەو کەسەی کە بەیەک دەستی ناکۆکی لەگەڵ وەلی فەقیە هەیە و دژایەتی لە سێدارەدان و بەردبارانکردن دەکات بەهۆی ئاشکرای بوونی ئەو تاوانانە، ئەوەی کە بە لابردنی شیروخورشید لە ئاڵای سێڕەنگ تێکدەچێت و نیگەرانە لە یەکپارچەیی خاک و گەڕانەوەی ئەو سێ دوورگەی لە کەنداو بۆ “دایکی نیشتیمان”، نیمچە شێخێک، کە تەواوی ڕادیکالیزمەکەی لە “سنووردارکردنی پاشا و شێخ”دا کورتکراوەتەوە، ئەم جۆرە ڕەخنەگرانە گۆڕانکاری لە ژیانی خەڵکدا بەدی ناهێنن. نە ڕەخنە و ناڕەزایی ئەوان پەیوەندی بە ئازاری خەڵکەوە هەیە، نە پلان و بەرنامەی بەڕێوەبردنی کۆمەڵگایان پەیوەندی بە هیوای خەڵکەوە هەیە. بنەمای کارەکانیان ئینسان نییە، چین و سیستەمێکە کە بەرژەوەندی لە ژێردەستەیی ئینساندایە. پاراستنی سیستەمی هەبوو. دۆزینەوەی شوێنێک لە نەزمی جیهانی نوێدا. گەڕانەوەی ئێران بۆ بانکی جیهانی و سندوقی نێودەوڵەتی پارەیە.

ڕەخنەی حیزبی ئێمە لە کۆماری ئیسلامی لە ڕاستیدا ڕەخنەشە لەم جۆرە

ئۆپۆزسیۆنە. مەحاڵە ڕەخنەی قووڵ و ڕادیکاڵ لە سیستەمی کۆماری ئیسلامی بەڵام ڕەخنە لە نەیارانی ناشەلگیری کۆماری ئیسلامی نەگریت، ئەو هێزانەی کە هەریەکەیان بەجۆرێک دەیانەوێت پایەکانی سیستەمی هەبوو بپارێزن. پێوەر و مەحەکی ئێمە لە ڕەخنەگرتن لەو هێزانە، لەو ئایدیاڵ و بەرنامە و سیاسەتانەی کە خستوویانەتە پێشەوە، لە مامەڵەکردنیان لەگەڵ کۆماری ئیسلامی و لە مامەڵەکردنیان لەگەڵ خەڵکدا، هەمیشە ئینسان، کەرامەت و شکۆی ئینسانی و ئازادیی و یەکسانی و خۆشگوزەران ئینسان بووە و دەبێت..

ئەمڕۆ بە ئاسۆی ڕووخانی کۆماری ئیسلامی، پرسی جێگرەوەی ڕێژیم لە گۆڕەپانی سیاسی ئێراندا بووەتە پرسێکی سەرەکی و هەموو حیزبەکان و هێزە سیاسییەکان هەڵوێستیان لەو بارەیەوە گرتووە. لەم بوارەشدا پێوەرمان دەنگ و ئیرادە و بەرژەوەندی خەڵکە. لە ڕوانگەی حیزبی ئێمەوە، شێوازی تەقلیدی، کردەیی، ڕاستگۆ و خێرای جێبەجێکردنی دەنگ و بۆچوونی خەڵکە لە دیاریکردنی سیستەمی ئایندەی شۆڕشدا. شۆڕش دەرکەوتنێکی ڕاستەوخۆ و ڕوونی عەزم و ئیرادەی جەماوەری مەزنی خەڵکە بۆ دیاریکردنی حکومەت. ئەمە پراکتیکترین و لە هەمان کاتدا دیموکراسیترین ڕێگایە بۆ لابردنی کۆماری ئیسلامی و دامەزراندنی سیستەمی خوازراوی خەڵک و ڕێک هەمان هۆکارە بۆ میتۆدی خوازراوی حیزبی ئێمە لە دیاریکردنی سیستەمی ئایندەی شۆڕشدا . تا ئیرادەی خەڵک و بەشداری ڕاستەوخۆی خەڵک لە پڕۆسەی ڕووخاندنی کۆماری ئیسلامیدا فراوانتر و ڕێکخراوتر و هەمەلایەنەتر بێت، زیاتر دەتوانرێت ئەرکی ڕادیکاڵ و تەواو لەگەڵ سیستەمی هەبوو و دامەزراندنی کۆماری سۆسیالیستی دیاری بکرێت. و دیسانەوە، بەتەواوی بە هەمان هۆکار، ئۆپۆزیسیۆنی ڕاست، وەک ئۆپۆزیسیۆنی دووی خەرداد، دژی شۆڕش وەستاوە. ئەم هێزانە لە ڕاستیدا نەک هەر لە پلانی ڕیفراندۆمدا، بەڵکو بە تێزی نافەرمانی مەدەنی و ئاگادارکردنەوەی خەڵک لە توندوتیژی لە شەڕی کۆماری ئیسلامیدا دژی شۆڕش ڕاپەڕیون و تەواو سروشتییە و چاوەڕوانکراوە کە ئەمە ڕووبدات. ئەو خەڵکەی شۆڕشیان بۆ ئازادی و ڕزگاری کرد، ناکرێ بە پاشایەک، بە یەکپارچەیی خاک، بە ئاڵای سێ ڕەنگ، ئیسلامی سووری ڕەجەوی، یان سیستەمی ئایینی نەتەوەیی کە کەمێک لە دۆخی ئێستا باشتر بن، بنێردرێنەوە ماڵەوە. سروشتییە ڕێگای گەیشتن بەو ئامانجە ئایدیاڵ و سیاسیانەی کە مرۆڤایەتی لەدەستیدایە، هێزی هۆشیار و ڕێکخراوەی خەڵک نییە، بەڵکو ڕووبەڕووبوونەوەی ئەم هێزەیە.

لە بەرانبەردا حزبی ئێمە هەمیشە جەخت و پشتی بە هێزی وشیار و

ڕێکخراوی خەڵک بەستووە. پەسەندکراوەکانی ئەم دواییەی دەفتەری سیاسی، بڕیارنامەی مافی خەڵک بۆ دیاریکردنی سیستەمی ئایندە و جاڕنامەی ئازادییە سیاسییەکان، پشتبەستن بە کەسانی ئاگا و ڕێکخراو وەک بنەمایەک بۆ دیاریکردنی سیستەمی حکومەتی داهاتوو لە ئێراندا دادەنێت.

ئەم بەڵگەنامانە ڕایدەگەیەنن کە نوێنەری شوراکان و جاڕنامەی ئازادییە سیاسییەکان مەرجی پێشوەختەن بۆ زامنکردنی مافی خەڵک بۆ دیاریکردنی سیستەمی داهاتوو. لەم بەڵگەنامانەدا پرسی دیاریکردنی حکومەتمان لە ناوەڕۆکی حکومەت جیاکردۆتەوە. بێگومان لە دنیای واقیعدا، وەک لە سەرەوە ڕوون کراوەتەوە، ئەم دووانە بەتەواوی پەیوەندییان بەیەکەوە هەیە، بەڵام دیزاینە جیاجیاکەی ڕێگەمان پێدەدات باوەڕی خۆمان لەلایەک و بە دەنگ و بۆچوونی خەڵک لە دیاریکردنی حکومەت، لەلایەکی دیکەشەوە بە قبوڵکردنی جەماوەری خەڵک، ئامانج و ئایدیاڵە مرۆییەکانی حیزب و کۆماری سۆسیالیستی ڕادەگەیەنین. ئێمە بە قووڵی باوەڕمان وایە کە خەڵک کۆماری سۆسیالیستی لەو هەلومەرجەدا هەڵدەبژێرێت کە بڕگەکانی جاڕنامەی ئازادییە سیاسییەکان بە شێوەیەکی یاسایی یان دیفاکتۆ لە کۆمەڵگادا جێبەجێ کرابێت. بۆیە بڕگەکانی جاڕنامە و پشتبەستنمان بە نوێنەرانی شوراکانی خەڵک تەنها تاکتیکێکە کە بە پێی هەلومەرجی ڕۆژ هەڵنەبژێردرێت، بەڵکو بەشێکە لە ستراتیژ و پلانی بەردەوامی بانگەشەی هەڵبژاردنمان. بەهۆی ئامانج و سیاسەتەکانمانەوە، بەهۆی تەوەر و ناوەڕۆکی ئەو حکومەتەی کە پێشنیاری دەکەین، پێویستمان بە ئازادی و دبەشداری هۆشیارانە و ئازادی کەسانی ڕێکخراو هەیە. و هەربۆیە پابەندبوونمان بە جاڕنامەی ئازادییە سیاسییەکان و بە شوراکانەوە بەرنامە و پرەنسیپێکە. شورا و جاڕنامەی ئازادییە سیاسییەکان خەڵک لە گۆڕەپانەکەدا دەهێڵنەوە و لە سەرەوە ڕێگا لە کودەتا و ئابڵوقە دەگرن و ڕێگری لە بە لوبنانکردنی کۆمەڵگا دەگرن.

بانگەوازی ئێمە بۆ حزبەکانی دیکەش لەسەر ئەو پرەنسیپ و چوارچێوە بنەڕەتییە دامەزراوە. هەر هێزێکی سیاسی بانگەشەی ڕێزگرتن لە بۆچوونی خەڵک بکات، دەبێت پێشوازی لە جاڕنامەی ئازادییە سیاسییەکان بکات. هەموو هێزێکی سیاسی ئۆپۆزسیۆن، بەبێ گوێدانە جۆری حکومەت و ڕژێمێک کە دەیەوێت، دەبێت پابەند بێت بە هەلومەرجی ئازادی خەباتی سیاسی. ئەگەر هەمووان بڵێن خەڵک دەبێ هەڵیبژێرن، ئەوا ڕوونە کە ئازادییە سیاسییەکان دەبێ هەمووان قبوڵیان بکەن.

لەگەڵ بڵاوبوونەوەی جاڕنامەکەدا، حزبی ئەمە جارێکی دیکە خەڵکی خستە ناوەندی سیاسەتەوە.

ژانویەی ٢٠٠٣ – هەفتەنامەی نئینتەرناسیۆنال ١٤١